

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Nizár Qabbání a jeho vliv na moderní arabskou literaturu

Andrea Janže

Plzeň 2019

**Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická**

Katedra blízkovýchodních studií

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Blízkovýchodní studia

Bakalářská práce

Nizár Qabbání a jeho vliv na moderní arabskou literaturu

Andrea Janže

Vedoucí práce:

PhDr. Alena Kojanová

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2019

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně. Veškeré použité podklady, ze kterých jsem čerpala informace, jsou uvedeny v seznamu použité literatury a citovány v textu podle normy ČSN ISO 690

V Plzni dne

.....

Andrea Janže

Poděkování

Děkuji paní doktorce Aleně Kojanové za odborné vedení práce, věcné připomínky a vstřícnost při konzultacích a pomoc při vypracování bakalářské práce. Děkuji také docentovi Ondrášovi za dobré rady k vylepšení bakalářské práce. Také velice děkuji panu doktorovi Ramadánovi za vstřícnost a pomoc při překladu básní. Děkuji rodině za veškerou podporu během celého studia. Zvláštní poděkování patří rodině Zohoor, která negativním vlivem napomohla dokončení tohoto studia.

OBSAH

1. Úvod	1
2. Nizár Qabbání, biografie	4
2.1. Dětství	4
2.2. Qabbání, student.....	7
2.3. Qabbání, diplomat	9
2.4. Qabbání, Don Juan?	12
2.5. Mezi láskou a smrtí	14
3. Tvorba.....	16
3.1. Historie arabské literární tradice	16
3.2. Milostná poezie	18
3.3. Politická poezie	27
3.4. Elegie.....	32
4. Vliv Nizára Qabbáního.....	34
Závěr	36
Bibliografie	37
Resumé	42

1. Úvod

Cílem této práce je seznámit čtenáře se životem a tvorbou jednoho z nejvýznamnějších básníků 20. století, Nizára Qabbáního, jehož tvorba tvoří nedílnou součást moderní arabské poezie.

Jeho osobní zkušenosti lemují jeho cestu básníka, ale tuto cestu v práci rozdělím na dvě části, tedy milostnou poezii, která vyvolala velký zvrat v arabské literatuře a velmi silně zapůsobila na společnost a tím také ovlivnila myšlení arabské ženy a její snahu o emancipaci, a politickou poezii, která je z velké části kritikou arabské společnosti. Do třetí části patří jediná elegie, která obsahuje obě, jak milostné tak i politické prvky.

První část této práce zkoumá osobní cestu básníka v historické rovině a jeho nejdůležitější životní události. Jeho dětství, studium a následně povolání velvyslance, které bylo jeho nejsilnější maskou, za kterou mohl skrývat svou pravou tvář kontroverzního básníka.

Druhá část práce je shrnutí a následná analýza některých jeho básní, které nejlépe vystihují básníka jako takového. Protože českých překladů básní Nizára Qabbáního je k dispozici jen velmi málo, je valná většina básní překládána z angličtiny, ale některé verše, u kterých neexistuje ani anglický překlad, jsem se snažila přeložit sama. Překlady nejsou nijak básnicky formulovány, spíše se jedná o co nejpřesnější překlad daných slov, aby tak umožnily pochopení následujícího komentáře a analýzu básně. Básně v této práci pocházejí z velké části z prvních Qabbáního sbírek. Vybrané básně jsou určitým způsobem revoluční a výrazně se liší od klasických milostných básní a přinášejí kontroverzi a určitou reakci publika. Jeho tvorba je velmi rozmanitá, avšak básně, které jsem vybrala, považuji za zvrat v arabské literatuře.

Tato práce poskytne odpovědi na otázky, kdo je velký básník Nizár Qabbání, co způsobilo jeho kritické myšlení, co pomohlo jeho rozhodnutí být milostným básníkem a proč píše o tabuizovaných tématech. Dále se pokusí zjistit, jaký vliv měl jako básník jak na moderní arabskou literaturu, tak i na společnost. Během popisu jeho básnické cesty se také objeví názory a pocity, které vyvolávaly u čtenářů a následně posluchačů básníkovy recitované a často zhudebněné verše.

Nizár Qabbání je nejznámější svými erotickými básněmi, používáním slov popisujících nahé ženské tělo, sexuální interakci a intimitu mezi mužem a ženou, což jsou v arabském světě

tabuizovaná témata.¹ Žena je vůbec ve středu jeho pozornosti, ženám naslouchá, stává se jejich mluvčím, bojuje za jejich emancipaci. Pro své feministické postoje je Qabbání nazýván básníkem žen.

Qabbání psal také básně inspirované politickými událostmi v arabských zemích. Politické básně jsou ve velké většině založené na kritice arabské společnosti, despotismu a zaostalosti.

Tajemství jeho tvorby dále spočívá v jazyce a formě psaní. Forma volného verše umožňovala moderním básníkům širší pole pro tvorbu, kde Qabbání velmi pečlivě volil slova a používal přístupný, srozumitelný a jednoduchý jazyk, což zpřístupnilo jeho verše všem společenským třídám a zejména oslovovalo mladé vzdělané ženy, které se v důsledku vlivu evropských mocností a jejich hodnot rychlejším způsobem emancipovaly.

Dle Qabbáního mluví Arab dvěma arabštinami. Jedna je ta, kterou používá pro intelektuální vyjádření myšlenek a běžný denní hovor. Druhá je ta, kterou používá, když vyjadřuje city nebo když si hraje s dětmi. Qabbání se snaží spojit tyto dva jazyky a nazývá toto spojení „třetím jazykem“. ² Tyto dva jazyky jsou od sebe vzdálené, čímž se vzdaluje i citová stránka od intelektuální. Spojením těchto dvou jazyků by se spojilo i srdce s intelektem a Qabbání věří, že takové spojení má sílu změnit společnost. Třetí jazyk je ten, kterým píše.³ Další zajímavostí jeho poezie byl fakt, že se stylizoval do pozice ženy a v jednotlivých básních užívá ženského rodu. Také psal elegie pro své nejbližší milované, které ztratil, např. pro svého otce, matku, syna, či manželku. ⁴

S některými prvky Qabbáního poezie se tradiční syrská společnost špatně vyrovnávala a měla problém je akceptovat, ale i přesto byly jeho básně schváleny ministrem vzdělávání Munírem al-‘Adžláním. Ministr velice významně pomohl Qabbánímu, když napsal předmluvu k sbírce *Řekla mi tmavovláska (Qálat lí as-Samrá’)* a vyjádřil v ní, jak si básníka váží. ⁵

¹ SALAMEH, Franck. *The other Middle East: an anthology of modern Levantine literature*. New Haven: Yale University Press, 2017. Str. 77

² QABBANI, Nizar, EL HAGE George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 183

³ Ibid, str. 184

⁴ AŠ-ŠARÍF, Ahmed Ibrahim. *Fí dhikrá rahílahi, Nizár Qabbání yarthá zaudžatuha wa ibnuha wa á’bíha wa Gamál Abdel Násír* [online]. Al-jaum as-sábi’a, 2017 [cit. 15.4.2019].

⁵ AL – ‘ADŽLÁNÍ, Šams ad - Dín. *Munír al Adžlání - as Sijásí al mušarrad* [online]. Al-hawár al-mutamadin, 2006 [cit. 15.4.2019].

Qabbání byl jedněmi obdivován, druhými za totéž kritizován. Snažil se spojit nespojitelné, říci neřčené, psát nenapsané a vytvořit nové, jedinečné, a tak překonávat předsudky a zažitě postoje, bořit hranice a stavět mosty mezi ženami a muži, mezi jednotlivými kulturami a společnostmi. Zanechal tak navždy stopu v historii nejen arabské poezie.

Z toho důvodu je důležité zvýšit informovanost o tomto významném básníkovi zejména na území České republiky, kde je o něm velmi málo materiálů a až na výjimky minimum překladů. Například Džibrán Chalíl Džibrán (1883 - 1931)⁶, jehož tvorba patří také do moderní arabské poezie, se v českých překladech vyskytuje mnohem více než Nizár Qabbání. Vyšší četnost Džibránových překladů může být způsobena také tím, že on je křesťan, zatímco Nizár Qabbání byl muslim, což není českému čtenáři tak blízké.

V dnešní době, kdy se islám a muslimové v médiích stali pro určitou část společnosti kontroverzním tématem, lidé mají mnohokrát mylné představy o víře samotné. Z důvodu těchto předsudků se literatura či umění vytvořeno muslimy absolutně ztrácí mezi poznámkami o džihádu a mnohoženství. V české společnosti tyto předsudky vyvolávají strach a strach běžně vyvolává násilí, které s pomocí medií velmi rychle šíří. Proto je důležité seznámit českou společnost i s muslimskými umělci, jejichž tvorba představuje velký přínos v rámci arabského, potažmo muslimského umění, ale i umění celého světa. Nizára Qabbáního rozhodně nelze považovat za vzorného muslima, avšak je důležité představit čtenářům všechny aspekty islámského umění, které se neskládá z pouhého výkladu Koránu a není nutně svázáno s vírou. Takový přístup českým čtenářům umožní lepší pochopení arabské a islámské kultury a podpoří její pozitivnější vnímání v českém prostředí.

Umění není spoutáno hranicemi, nepřísluší státu ani víře, nemá kulturu a není omezeno společenskými normami. Tam kde politika dávno selhala, představují umění a literatura účinné zbraně k obraně míru a vzájemné tolerance mezi jednotlivými národy, a tak mohou společně bojovat proti ignoraci a silám, které nás chtějí rozdělit a vyvolat mezi námi nenávisť.

Jak prohlásil Adonis⁷ (1930 -) při projevu na galavečeru Festivalu spisovatelů v Praze dne 11. listopadu 2017:

⁶ Džibrán Chalíl Džibrán byl nejznámější autor syrsko-libanonské školy al-Mahdžar v USA a byl jedním ze zakladatelů „Sdružení pera“(1920-1930). Jeho tvorba byla ovlivněná biblí a východní mystikou. Usiloval o to, aby literatura byla vyjádřením duše a nebyla spoutána normami a tradicemi, tedy jeho tvorba je založená na volném nerýmovaném verši, a básní v próze.

⁷ Adonis, umělecké jméno užívané Ali Ahmedem Sa'íd Esber. Je to syrský spisovatel, esejista a překladatel, kritik, považován za nejdominantnějšího básníka moderní doby. Vedl modernistickou revoluci v druhé polovině 20. století.

„Poezie je jako láska, láska má sílu proměnit dva lidi. Poezie sice nemůže lidi změnit, ale může změnit vztahy mezi nimi.“⁸

2. Nizár Qabbání, biografie

2.1. Dětství

Nizár Qabbání se narodil v Damašku 21. března 1923 ve významné, středně bohaté rodině.⁹ Jeho otec, Taufíq Qabbání, vlastník továrny na čokoládu, byl vládou pronásledován za své politické názory a aktivity.¹⁰ Tvrdě oponoval francouzské okupaci, která dosahovala svého vrcholu v roce 1925.¹¹ Jeho prastrýc z otcovy strany, Abú Chalíl al - Qabbání, byl zakladatelem moderního divadla v arabském světě.¹²

Když jako malý chlapec Nizár objevoval svět kolem sebe, senegalská žandarmérie odvedla jeho otce do vězení Tadmúr v poušti.¹³ Qabbání byl oblíbencem své matky, která ho hýčkala a neodstavila ho od své hrudi až do věku 7 let. Taková atmosféra, tedy nepřítomnost otce a silné pouto k matce, definuje a vysvětluje jak názory, tak i tvorbu básníka. Hlavními prvky jeho poezie jsou feminismus, kritika arabské společnosti a erotické a milostné prvky poezie.

Jako dítě často lámal věci, aby zjistil, co je schované, co není možné vidět či nahmatat. Jak uvádí sám Qabbání, jako dítě byl velmi zvědavý a neustále si kladl spoustu otázek. Ne vždy byly jeho otázky a způsob, jakým jim přicházel na kloub, rodičům po chuti. Jako když si zapálil kalhoty, aby pochopil, co je to oheň, nebo skočil ze střechy, aby pochopil, jaké to je skočit z vysoké výšky, nebo kladivem rozbil krunýř želvy, aby pochopil, kde se schovává.¹⁴

Začátkem 20. století se na Blízkém východě rýsuje nový typ nacionalismu, který se dále dělí na lokální nacionalismus spojený s územím a na etnický nacionalismus spojený s identitou

⁸ Citace z vlastních poznámek.

⁹ QABBANI, Nizar, EL HAGE George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 48

¹⁰ Ibid, str. 48

¹¹ Ibid, str. 44

¹² Ibid, str. 59

¹³ Ibid, str. 46

¹⁴ Ibid, str. 90-92

a kulturou.¹⁵ Díky mladoturecké revoluci¹⁶ se zdá, že Osmanská říše kráčí cestou sekularismu a oddaluje se od panislamismu. Mnoho syrských intelektuálů se přiklání k myšlence sekularismu.¹⁷ Avšak tyto náznaky sekularismu nikterak neumírňují tribalismus¹⁸, který je pro většinou Blízkého východu nedotknutelnou a neměnnou položkou, která je přítomná bez ohledu na jakýkoli rozvoj země.¹⁹

V druhé polovině 19. století a na přelomu 19. a 20. století, syrská společnost, zejména její křesťanská část je velmi otevřena vlivu západních kulturních hodnot a vzorů.²⁰ Dívky z aristokratických rodin a vyšších společenských tříd se začínají přiklánět více k Paříži než k Mekce. Přirozeně se i uvolňují společenské vztahy a dívky začínají studovat na univerzitách, díky čemuž se častěji dostávají do každodenního kontaktu s muži. Moderní vzdělávání pro ženy je v arabském světě relativně nedávná záležitost, jelikož se první moderní univerzity určené jak pro chlapce tak i dívky objevují v Egyptě v roce 1829, v Libanonu v roce 1835 a v Iráku v roce 1898.²¹ Přirozená změna ve společnosti bývá spoutávaná morálními principy a islámskou teokracií. Se vznikem nacionalismu se probouzí proces intelektuální obrození a propojování islámského učení s modernitou. Na přelomu století se poprvé projevuje snaha o zlepšení postavení žen v patriarchální společnosti. Poprvé se klade důraz na důležitost role žen ve společnosti, jejich emancipaci a nutnost účasti v dění daného státu. I přesto, že existují intelektuálové, jako je například Qásim Amín (1863-1908), snažící se o zlepšení postavení žen v Egyptě, tento proces je jak v Sýrii, tak i v jiných oblastech velmi pomalý. Trvá několik desetiletí, než se situace změní a než ženy získají více prostoru k emancipaci. Každopádně je pro mladou dívku již daleko snazší seznámit se s opačným pohlavím a rozvinout k němu city. V roce 1938 sestra mladého patnáctiletého Nizára, Wisál, se chtěla provdat za muže, kterého

¹⁵ PŘEBINDA, Petr. *Od Velké Sýrie k malé: složitosti vytváření Sýrie v první polovině 20. století*. Praha: Academia, 2018. Str. 59

¹⁶ Mladoturecká revoluce - snaha o liberální reformy a o ústavní státní formu v Osmanském Turecku. Mladoturci Roku 1907 založili výbor „Jednota a pokrok“ a provedli 1908 revoluční převrat, v jehož důsledku byl sultán Abd al-Hamid II donucen 1909 k abdikaci.

¹⁷ PŘEBINDA, Petr. *Od Velké Sýrie k malé: složitosti vytváření Sýrie v první polovině 20. století*. Praha: Academia, 2018. Str. 60

¹⁸ Tribalismus - kmenové uspořádání archaických společností.

¹⁹ HAJJAR, Nijmeh. Between patriotism and nationalism, Ameen Rihani's vision for Lebanon and Syria, In BESHARA, Adel. *The origins of Syrian nationhood: histories, pioneers and identity*. New York: Routledge, 2011. Str. 10

²⁰ MOADDEL, Mansoor. *Islamic modernism, nationalism, and fundamentalism: episode and discourse*. Chicago: University of Chicago Press, c2005. Str. 136

²¹ AL-QAZZAT, Ayad: Education of Women in the Arab World, *Perspectives*. [online] October 1980, Vol. 1., No 7. [cit. 15.4.2019]

milovala.²² Skutečnost, že se mohla zamilovat, podporuje teorii o uvolnění vztahu s opačným pohlavím. Avšak vzhledem k existenci tribalismu, který stále potlačuje snahu o změnu, dívkám neumožňuje vybrat si životního partnera. Wisál v této bezvýhodné situaci viděla jako jediné řešení sebevraždu. Westernizace přináší do konfliktu dva hlavní znaky Sýrie dané doby, snahu o modernizaci a dávno zakotvený tradicionalismus. O mnoho let později Kúlít Chúrí, syrská spisovatelka, která s Qabbáním prožila milostný vztah, naopak tvrdila, že Wisál nespáchala sebevraždu, protože jí ve sňatku s jejím milým zabránila rodina, ale protože ji ve skutečnosti opustil.²³

Tato nešťastná událost v rodině Qabbání je považována za hlavní spouštěč pozdější tvorby básníka. On tuto skutečnost netvrdí, ale ani nepopírá.²⁴

„Smrt mé sestry, mučednice, ve mně cosi zlomila a zanechala na hladině jezera mého dětství více než jednu vlnku a více než jeden otazník.“²⁵

Pouhý rok po této události se objevují první plody jeho tvorby.

V rané pubertě mladý chlapec hledá smysl svého života. Jeho prastrýc z otcovy strany byl umělec. Byl to již zmiňovaný Abú Chalíl al-Qabbání, autor divadelních her a herec, který je považován za otce arabského divadla. Své divadlo začal provozovat v Damašku v roce 1880. Abú Chalíl al-Qabbání chtěl založit první arabské divadlo dle evropského vzoru.²⁶ Vzhledem k tomu že společnost, v této době ovládaná Osmany, neznala evropské divadlo ani jeho podstatu, vznikl určitý odpor vůči této myšlence. Egypt a sama Káhira byly v té době centrem kultury a vzdělanosti.²⁷ Z toho důvodu byly i inovace pozitivně přijímány. Z důvodu náboženské a morální represe v Sýrii byl Abu Chalíl al-Qabbání nucen emigrovat ze Sýrie do Egypta, kde mohl volně provozovat své divadlo a tedy následovat svou uměleckou cestu. Qabbání se ztotožňoval se svým prastrýcem, který se pro svou myšlenku, své poslání, stal

²² QABBANI, Nizar, EL HAGE George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 111

²³ FÁDIL, Džihád: *Kúlít Chúrí wa Nízár Qabbání*. [online]. 2005 [cit. 15.4.2019].

²⁴ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 112

²⁵ Ibid, str. 112-113

²⁶ Občané Káhiry poprvé viděli evropské divadlo v podání členů Napoleonovy expedice na samém konci 18. století. První reakce byly výsměch a nepochopení, ovšem evropská forma divadla se brzy v Egyptě uchytila.

²⁷ MEISAMI, Julie Scott a Paul STARKEY. *Encyclopedia of Arabic literature*. New York: Routledge, 1998. Str. 625

vyhnancem. Uvědomoval si břímě, které s sebou nese bohatství umělce a tvůrce. Svého prastrýce považoval za prvního mučedníka umění a svou sestru za mučednici lásky.²⁸

Ve snaze najít svoji cestu se Nizár Qabbání pokoušel zbarvit svůj osud olejem, křídou i vodovkami. Aktivně hledal smysl v malbě, a zatímco maloval květiny a krásy oceánu, se mezi jeho díly objevovaly i krásy nahých žen.²⁹

Po třech letech, kdy se aktivně věnoval malbě, Qabbání podle svých slov nebyl spokojený s výsledky, které nemohly zcela vyjádřit jeho pocity.³⁰ To vytvářelo prázdnotu, již ještě nevěděl, jak naplnit. Zkusil ten pocit prázdnoty vyplnit hudbou, avšak ani to nebylo dostačující. Přestože malba a hudba neuspokojily jeho ambice a nadále chyběla forma jeho umělecké cesty, ovlivnilo to jeho pochopení umění a pochopení not, které později hrály jeho slova v básni. Svou básnickou sbírku *Sambá* Nizár Qabbání uvádí jako čistě hudební skladbu, kde pouze slova nahradila noty.³¹ Po těchto zkušenostech uvedl hudbu a malbu do jiné podoby a začal kreslit slova a skládat je do kompozice.³² To se stalo ve věku šestnácti let.

2.2. Qabbání, student

Otec Nizára Qabbáního byl obchodníkem, nebyl zcela zbožný, ale ani nebyl výrazně moderní a liberální. Jeho práce obchodníka však vyžadovala logické, praktické myšlení. Proto nebral v úvahu důležitost islámských studií v rámci mešity a považoval za dostatečné instituční vzdělání, v tomto případě ovlivněno Francií.³³ Výuka francouzského jazyka byla samozřejmostí a stala se druhým jazykem Nizára Qabbáního.³⁴ Jeho otec viděl jako nejlepší možnost kombinaci tradičních hodnot s prestižním vzděláním Západu.³⁵

Qabbání uvádí, že během svého studia, které bylo z větší části vedeno Francouzi, daleko více než Araby, trest za nepřiměřené chování bylo naučení se zpaměti padesáti veršům francouzské poezie.³⁶ Toto přišlo Qabbánímu vhod a lze říci, že jeho tvorba obsahovala určité prvky francouzské poezie.

²⁸ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 63

²⁹ Ibid, str. 93

³⁰ Ibid, str. 95

³¹ Ibid, str. 96

³² Ibid, str. 94

³³ Ibid, str. 69

³⁴ Ibid, str. 69

³⁵ Ibid, str. 68-69

³⁶ Ibid, str. 70

Ve studentských letech se Nizár seznamuje s významnými spisovateli, jako jsou Molière, Victor Hugo, Paul Valéry, Alexander Dumas, De Musset a další, kteří měli významný vliv na básníka a jeho tvorbu.³⁷ Z větší části liberální vzdělání, kterého se Qabbánímu dostalo, u něj podnítilo kriticky zaměřené smýšlení. V tomto kontextu by mohl být označován jako rebel, kritik arabské ospalosti a ignorace.

První střet Qabbáního s poezií se odehrál právě ve školní lavici. Jak říká Qabbání, sám Bůh mu poslal učitele, který v něm vzbudil vášeň k poezii. Byl to profesor a básník, Chalíl Medem Bek (1895 - 1959) který také působil jako rektor Syrské univerzity.³⁸ První verše, které Qabbáního upoutaly a rozhodly o jeho básnické dráze, byly verše ‘Urwy Ibn ‘Uzajny (660 - 747)³⁹. Ve své autobiografii uvádí pouze 4 verše této básně, ale je velmi důležité pochopit její širší kontext. Uvedu část básně, ze které vyplývají dané verše, které uvedl sám Qabbání:⁴⁰

Ta, která prohlašovala, že se tvé srdce z ní unavilo

Byla stvořena jako láska pro tebe, tak jak ty jsi byl stvořen jako láska pro ni.

Je v tobě totéž co jsi prohlašoval, že je v ní. A oba ukazujete jeden druhému, jak po sobě toužíte.

A láska pro ní uléhá se mnou a v mém náručí v noci

A pokud by tato láska byla pod jejím lůžkem, zvedla by ji ze země.

Na její život přísahám, že tvá láska ji bude chránit tak, jako kdybys stál nad ní a chránil ji před denním sluncem.

Vědomí požadovalo, aby srdce odpustilo

Je bílá a život v luxusu ji vytříbil a vybrousil krásné vědomí.

Nádherně a s přesností odložil její ozdoby

أَنَّ التِّي رَعَمَتْ فَوَادَكَ مَلَهَا

خُلِقْتَ هَوَاكَ ، كَمَا خُلِقْتَ هَوَى لَهَا

فِيكَ الَّذِي رَعَمَتْ بِهَا ، وَكَلَاكُمَا

يُبْدِي لِمَا صَاحِبِهِ الصَّبَابَةَ كُلَّهُ

وَيَبِيْتُ بَيْنَ جَوَانِحِي حُبُّ لَهَا

لَوْ كَانَ تَحْتَ فِرَاشِهَا لِأَقْلَمُهَا

وَلَعَمْرُهَا لَوْ كَانَ حُبُّكَ فَوْقَهَا

يَوْمًا وَقَدْ ضَحَيْتَ إِذَا لَأَظْلَمُهَا

وَإِذَا وَجَدْتِ لَهَا وَسَاوِسَ سَلْوَةَ

إِلَى الْفَوَادِ فَسَلَّمَهَا شَفَعَ الضَّمِيرُ

بَيِّضَاءُ بَاكِرَهَا النَّعِيمِ فَصَاعَهَا

بِلِبَاقَةٍ فَادَّقَهَا وَأَجَلَّمَهَا

³⁷ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 70-71

³⁸ Ibid, str. 72

³⁹ ‘Urwa ibn ‘Uzajna (660 -747) - filolog, učenec, vůdčí básník v Medině.

⁴⁰ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 72

*Když jsem ji přišel z nutkání pozdravit,
Přál jsem si její pomoc, ale bál se jejího
odmítnutí
Ona na pozdrav neodpověděla a já řekl
svému příteli, jak moc lásky dávala před tím
a jak málo jí dává teď.*

لَمَّا عَرَضْتُ مُسَلِّمًا لِي حَاجَةً
أُرْجُو مَعُونَتَهَا وَأَخْشَى ذَلَّهَا
حَجَبَتْ تَحِيَّتَهَا فَقُلْتُ لِصَاحِبِي
مَا كَانَ أَكْثَرَهَا لَنَا وَأَقَلَّهَا

Tato báseň je typickým představitelem *ghazalu*⁴¹, obsahuje touhu, lásku a diskrétně popisuje fyzický vzhled milované ženy, zejména ve verších „*Je bílá a život v luxusu ji vytrýbil a vybrousil krásné vědomí. Nádherně a s přesností odložil její ozdoby*“

Báseň se odehrává za doby umajjovské dynastie, celková kultura vyjadřování je jemná a slušná. Na pozdrav básníka dívka neodpovídá. On si proto myslí, že ho dívka již nemiluje, proto uvádí „*jak mnoho dávala předtím a jak málo teď.*“ Jeho přítel, s nímž vede tento rozhovor, ho ujišťuje, že důvod, proč dívka neodpověděla, musí být ten, že se na místě nachází mnoho lidí. Báseň je decentní. Použitá arabština je na vysoce sofistikované úrovni a velmi komplikovaná. Proto je těžké dát tyto verše do moderního kontextu. Každopádně je nutné podotknout, že se jedná o *ghazal* a že se v něm nachází popis vzhledu ženy. Pokud Nizár Qabbání uvedl tyto verše jako příklad své inspirace, můžeme sledovat jeho tendence popisovat vzhled a krásu žen.

Na jaře roku 1945 ve věku 22 let zdárně ukončil Nizár Qabbání studium práv na Syrské univerzitě.⁴² Toto vzdělání Qabbánímu zajistilo určitou prestiž ve společnosti, kterou jeho rodina kvitovala s povděkem a nechala mu tak poměrně volné pole k básnické tvorbě.

2.3. Qabbání, diplomat

Po studiu začíná cesta Nizára Qabbáního jako diplomata. Jeden měsíc před absolvováním studia nastoupil k Ministerstvu zahraničí nové syrské vlády. Syrská vláda je prozatím stále slabá, i přesto že dokázala v roce 1944 převzít kontrolu nad kmeny, alawity a drúzy.⁴³ Sám projevil přání zastávat pozici velvyslance v Egyptě, což se mu i splnilo. Jeho první

⁴¹ Ghazal - milostná báseň nebo óda, poetické vyjádření hlubokých citů, lásky, ztráty, odloučení. Viz str. 18

⁴² QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 65

⁴³ PŘEBINDA, Petr. *Od Velké Sýrie k malé: složitosti vytváření Sýrie v první polovině 20. století*. Praha: Academia, 2018. Str. 227

misí se tak stává Káhira.⁴⁴ Egyptské hlavní město vnímal jako metropoli umění, a tak vědomě či možná nevědomě následuje kroky svého prastrýce z otcovy strany.

Egypt je nadále považován za centrum arabské kultury. Káhiru popsal již ve 14. století jako centrum kultury Ibn Chaldún (1332 – 1406)⁴⁵ a během staletí Káhira neztratila svoji pověst, naopak ji ještě víc upevnila.⁴⁶ Egypt je kolébkou mnoha spisovatelů, umělců a dramaturgů jako Ahmad Šauqí (1868 -1932),⁴⁷ Taufíq al-Hakím (1898-1987),⁴⁸ samozřejmě Nagíb Mahfúz (1911-2006)⁴⁹ a Táhá Husain (1889-1973)⁵⁰. Nejen velcí spisovatelé pocházeli z Egypta, ale značný počet intelektuálů a spisovatelů z tehdejší Sýrie či Libanonu do Egypta emigroval. V Egyptě proto vznikají také díla spisovatelů např. libanonských, jako Chalíl Mutrán (1872-1949)⁵¹. Vznikají nové školy, střetává se zde tradice s modernitou a vytváří se tak plodná půda pro každého literáta.⁵²

Qabbání se v Egyptě seznámil s mnoha spisovateli. Poznal osobně Taufíqa al-Hakíma a spřátelil se s Muhammadem Abdul Wahábem (1902 - 1991), známým hudebníkem této doby.⁵³ Zažil zde mnohá přátelská a inspirativní setkání, ovšem čelil i nepříjemným výpadům například ze strany Alího Tantáwího (1909-1999), který veřejně odsoudil jeho první básnickou sbírku.⁵⁴

“(…) Tato kniha obsahuje slova a termíny, které vytvářejí pocit, že se jedná o poezii, jsou uspořádány do půl veršů. Tato kniha obsahuje popisy, které kolísají mezi cizoložstvím, poškozením a zobrazením zkušené, drzé a nestydaté prostitutky. (...).⁵⁵

V roce 1949 se s manželkou přestěhoval do Ankary. Snil o Evropě, ale v jeho snech byla příliš vzdálená, a on nevěřil, že by tam byl schopen uspět. V roce 1952 syrské Ministerstvo

⁴⁴ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 159

⁴⁵ Ibn Chaldún (1332 – 1406), arabský historiograf, zakladatel moderní sociologie, ekonomiky a demografie

⁴⁶ BEATTIE, Andrew. *Cairo: a cultural history*. New York: Oxford University Press, 2005. Str. 6

⁴⁷ Ahmad Šauqí (1868-1932, mimořádně talentovaný egyptský básník, vyslán jako člen mise do Francie, velmi oslavován pro své vlastenecké básně).

⁴⁸ Tawfíq al-Hakím (1898-1987, inspirován chudým životem feláhů, sociální kritika, významný egyptský romanopisec a dramatik)

⁴⁹ Nagíb Mahfúz (1911-2006, dosud jediný arabský nositel Nobelovy ceny za literaturu, mezi prvními zabývající se tematikou existencialismu).

⁵⁰ Táhá Husain (1889-1973, slepý spisovatel, překladatel, kritik, literární vědec, profesor klasické filologie)

⁵¹ Chalíl Mutrán (1872-1949), zakladatel básnické skupiny Apollo.

⁵² MEISAMI, Julie Scott a Paul STARKEY. *Encyclopedia of Arabic literature*. New York: Routledge, 1998. ISBN 0415068088. str 573

⁵³ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 160

⁵⁴ Ali Tantáwí (1909-1999), islámský učenec, narozený v Damašku, působil jako soudce.

⁵⁵ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 135

zahraničí rozhodlo o jeho tříletém pobytu v Londýně. Tímto krokem se konečně ocitl v Evropě tak, jak si přál již dlouhá léta.⁵⁶ V Londýně se zdálo, jako by Qabbání ožil a jeho tvorba byla plodnější a popisy obrazů daleko živější.

„Londýn mi dal intelektuální a mentální klid. Jeho deště ze mne vyplavily žízeň z mých vyschlých východních kořenů. Jeho otevřenost a širá pole mi darovaly první lekci svobody.“⁵⁷

Nizár Qabbání uvádí, že byl oddaný arabskému tribalismu, neboli tomu co představuje kmen jako základ rodiny a sociálního vnímání. Poté co měl možnost střetnout se se západní kulturou a volně navázat kontakt s opačným pohlavím, přestala nucená vázanost jeho poezie na arabský kmen. Dalo by se říci, že jeho poezie nabírá nový směr až po roce 1952, tedy v průběhu jeho pobytu v Londýně.⁵⁸ Od té doby začíná být více emancipovaný, více soustředěný na feminismus a na rovinu evropské ženy, která si může svobodně rozhodovat o svém osudu, a ženy východní, za niž v mnohem větší míře rozhoduje rodina, tradice a společenské normy. Objevují se i témata jako homosexualita nebo sexuální frustrace ženy, která se nachází v realitě nechtěného, nuceného manželství.

V roce 1958, po vzniku Spojené arabské republiky⁵⁹, se ocitá Nizár Qabbání v Číně, v naprosto odlišném prostředí, než jaké do té doby zažil. Komunistická vláda a omezení svobody ho šokuje. Ve své biografii se vyjadřuje takto:

„Čínu, kterou jsem viděl, je pouze ta, kterou jsme měli povoleno vidět. Je to přibližně kruh okolo Pekingů v průměru asi 30 mil. Co se týká jiných měst, mohli jsme je navštívit pouze na oficiálních exkurzi organizované čínským ministerstvem zahraničí. Chtěl jsem poznat Číňany za normálních okolností, jak se smějí, jak zpívají, jak vytvářejí své nádherné nádoby na hrnčířském kruhu, jak pijí jasmínový čaj. Ale jsem velice zklamán a svým zklamáním jsem rozesmutněn.“⁶⁰

⁵⁶ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 162

⁵⁷ Ibid, str. 163

⁵⁸ Ibid, str. 146-147

⁵⁹ Sjednocená arabská republika - SAR (1958 - 1961) krátkodobý federativní stát zformovaný unií Egypta a Sýrie.

⁶⁰ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 170-171

Exil, který Nizár nazývá „žlutým vyhnanstvím“, trval až do roku 1960. Žlutou barvu Nizár vidí jako hlubokou, klidnou a civilizovanou. Z toho pocitu, klidného, vážného se v něm zrodila melancholie, s níž se předtím nesetkal.⁶¹

„Smutek mne přepadl poprvé v jihovýchodní Asii jako racek s těžknoucími mokkými křídly. Nikdy jsem předtím nepoznal zkličeného ptáka, ani jsem mu nedovolil udělat si hnízdo v mých očích.“⁶²

V důsledku této melancholie, Qabbání napsal sbírku *Deník lhostejné ženy (Jaumiját imrá'tun lá mubalíja)*, kterou vydal v roce 1968.

Jeho poslední diplomatická mise směřovala do Španělska mezi lety 1962 a 1966.⁶³ Španělsko bylo ve středověku centrem islámské kultury, která odchovala nejlepší básníky té doby, básníky, kteří vyzdvihovali krásy Andalusie a bohatství tamní kultury a civilizace. Arabové jsou právem hrdí na historii Andalusie. Španělsko, jeho kultura a španělský jazyk během těchto čtyř let básníka v mnoha ohledech ovlivnily a obohatily.

V roce 1966, Nizár Qabbání resignuje z pozice prestižního diplomata, aby se mohl věnovat psaní. Vidí to jako výhru své poetické osobnosti nad umělou a předstíranou osobností diplomata.⁶⁴

2.4. Qabbání, Don Juan?

Po ukončení studia na Syrské vědecké univerzitě Qabbání souhlasil se sňatkem, který mu rodiče předložili. Měl si vzít Zahru Áq Bajq, vzdálenou sestřenicí. Manželství bylo uzavřeno roku 1946.⁶⁵

Qabbání si uvědomoval, že jeho sny a kariéra básníka vyžadují víc než klidný rodinný život. Toužil po cestování a osvobození.⁶⁶ Najednou pochopil, že břímě, které ho tlačí, je právě jeho manželský život. Navíc jeho žena začala žárlit na obdiv, který básník vyvolával u žen svými verši. Po návratu do Damašku, z diplomatické mise v Turecku, po pouhých devíti

⁶¹ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 173

⁶² Ibid, str. 173

⁶³ Ibid, str. 164

⁶⁴ Ibid, str. 158

⁶⁵ AL-'ADŽLÁNÍ, Šams ad-Dín: *al-Zawdžat-ul-Úlá li šá'ir Nizár Qabbání lam tastati'u an tará zawdžuhá fí 'ujún an-nisá' 1946 - 1952*. [online] Al-Azmána, 2010 [cit. 15.4.2019].

⁶⁶ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 155

měsících jejich manželství ztroskotalo a v roce 1952 se Zahra Áq Bájq a Nizár Qabbání rozvedli.⁶⁷ Se Zahrou Áq Bájq měl Qabbání dvě děti, syna Taufíqa a dceru Hadbu.

Po rozvodu se Qabbání seznámil s půvabnou křesťankou, Kúlít Chúrí.⁶⁸ Kúlít byla vnučkou Fárise al-Chúrího, syrského premiéra. Vystudovala francouzskou literaturu a byla talentovanou a uznávanou, avšak kontroverzní básnířkou.⁶⁹ Spolu prožili milostný vztah, který Kúlít inspiroval k sepsání svého prvního románu *Ájjám Ma'ahu* (*Dny s ním* 1959, Beirút).⁷⁰ Román popisuje milostný vztah dvou různých osobností, Rím a Zajída, který je nejspíše odrazem jejího vlastního vztahu s Qabbáním.⁷¹

Svou pověst Don Juana sám Qabbání vysvětluje nevinným způsobem. Qabbání totiž hledá v ženě tři věci, a podle vlastních zkušeností je velmi těžké tyto 3 věci najít v téže chvíli u jedné ženy. Jako první uvádí, že není schopný milovat ženu, která kráčí opačným směrem než on sám. Znamená to například, že by vznikl mezi nimi rozpor, pokud by jedna věc jeho uspokojila a tatáž věc by jí velmi vadila. Také odmítá ženu, která se nedokáže podělit o své myšlenky, své cigarety a své slzy. To vytváří mezi milenci rozkol. Ten rozkol a fakt, že by žena měla úplně jiný svět kolem sebe, nezávislý od jeho světa. Dále popisuje ženu, kterou může milovat, a to pouze tu která voní jako jeho domov.⁷² Další požadavek je, aby žena byla podobna jeho matce, a to ve smyslu, že se bude o něho starat a hýčkat ho a dávat mu veškerou svou pozornost.⁷³ Důvodem je fakt, že jeho matka ho hýčkala a krmila do 13 let, jak již bylo zmíněno. Jako třetí a nejdůležitější požadavek na ženu je ten, že chce, aby jeho poezie byla také součástí jí, tak jako je součástí jeho. Aby poezie nebyla ta, která je odděluje, ani aby žena nebyla ta, která jeho odděluje od jeho slov. Poezie je jeho neoddělitelná součást, nejde tedy milovat jen jeho, a vidět poezii jako pouhou třetí stranu tohoto vztahu.⁷⁴

⁶⁷ AL-'ADŽLÁNÍ, Šams ad-Dín: *al-Zawdžat-ul-Úlá li šá'ir Nizár Qabbání lam tastati'u an tará zawdžuhá fí 'ujún an-nisá' 1946 - 1952*. [online] Al-Azmána, 2010 [cit. 15.4.2019].

⁶⁸ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 180

⁶⁹ ZAYDAN, Juzif. *Arab women novelists: the formative years and beyond*. Albany: State University of New York Press, c1995. Str. 104

⁷⁰ AL-'ADŽLÁNÍ, Šams ad-Dín: *al-Zawdžat-ul-Úlá li šá'ir Nizár Qabbání lam tastati'u an tará zawdžuhá fí 'ujún an-nisá' 1946 - 1952*. [online] Al-Azmána, 2010 [cit. 15.4.2019].

⁷¹ ZAYDAN, Juzif. *Arab women novelists: the formative years and beyond*. Albany: State University of New York Press, c1995. Str. 104

⁷² QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 218 - 219

⁷³ Ibid, str. 220

⁷⁴ Ibid, str. 223

Z důvodu, že není lehké spojit všechny tyto požadavky do jedné ženy, vznikla jeho pověst Don Juana, kterou on nevině vysvětluje, že nastala v důsledku hledání ženy, která splní všechny jeho představy. Jak je patrné, pouze jediná žena to dokázala a tou byla Balqís.

Příběh s Balqís začal v Iráku v roce 1962. Qabbání cestoval poprvé do Iráku, Iráčané byli známí milovníci poezie a on byl v této zemi velice oblíben. Miloval Irák a psal básně o Bagdádu, ale ještě netušil, že tato cesta změní jeho život navždy. Právě v Iráku poprvé potkal Balqís ar-Ráwí, krásnou dívku, do které se zamiloval na první pohled. Balqís se stala nejdůležitějším člověkem v jeho životě. Byl jejíma zelenýma očima i celou její osobností okouzlen od první chvíle. Její jméno symbolizuje královnu ze Sáby, vládkyni starověkého království zmiňovaného ve Starém zákoně. Měl vysoké sebevědomí v okamžiku, kdy ji šel žádat o ruku, jelikož už byl v té době slavným básníkem a užíval vážnosti i díky své pozici syrského velvyslance. I přesto že byl na prahu 40 let, byl Qabbání snem všech mladých dívek arabského světa. Ano, dívek. Nikoli jejich otců. Každý otec by ho respektoval a obdivoval, ale ne v případě, že by měl provdat svou dceru za staršího muže, který píše milostné a také erotické básně a je známý jako Don Juan arabského světa. Jeho nabídka byla odmítnuta bez Balqísina vědomí. Qabbáního udržoval v životě a v lásce pouze jediný fakt, a to že Balqís jeho milovala také.⁷⁵ V roce 1962 se po nezdařilé snaze získat ruku Balqís vydal do Španělska.

Po sedmi letech se Nizár vrací do Iráku znovu kvůli Balqís, aby si tentokrát vzal konečně jedinou ženu, kterou miloval, za svou manželku. Poté co se za něj vlivní lidé postavili, a hlavně poté co se příběh lásky mezi Qabbáním a Balqís dostal až k prezidentovi Ahmedu Hasanovi al-Barkovi, otec Balqís, který už pochopil, že se jeho dcera za žádného jiného muže neprovdá, nakonec se sňatkem souhlasil a Qabbánímu svou dceru dal.⁷⁶ Sňatek byl uzavřený v r. 1969. Balqís již nebyla pouhou součástí jeho poezie, stala se jeho životní partnerkou, porodila mu dceru Zajnab a syna 'Úmara. Po smrti Balqís se básník již neoženil.

2.5. Mezi láskou a smrtí

V roce 1973 se objevilo onemocnění srdce u jeho prvního syna Taufíqa. Bylo předznamenáním nelehkého období, které básníka postihlo. Taufíq studoval medicínu na

⁷⁵ MUHAMMAD, 'Asmá': *Súra nádíra li qisati hob Nizár Qabbání wa m'ašúratihí al-'abadíja Balqís*. [online] Al-wafd, 2017 [cit. 17.4.2019]

⁷⁶ *Qisat hobi Nizár Qabbání wa Balqís*. 2017 [online] Al-Bawába, 2017 [cit. 17.4.2019]

lékařské fakultě a trpěl onemocněním srdce. Přestože byl poslán na léčení do Londýna, téhož roku zemřel. Bylo mu 23 let.⁷⁷ Tato událost těžce zasáhla Nizára jako otce. Následně napsal báseň *Pro Damašského prince*.

Rok 1981 nese v životě Nizára Qabbáního různá jména. Jedno z nich je izraelská agrese proti Libanonu a druhé, to nejtěžší, nese jméno Balqís. Balqís tragicky zahynula 15. prosince v důsledku bombardování irácké ambasády v Bejrútu, kde se právě nacházela.⁷⁸ Tato událost je možná nejhorší událostí v životě Nizára Qabbáního. Báseň *Balqís*, kterou Nizár napsal v reakci na tuto tragickou událost, je blíže popsána na straně 33. v kapitole č. 3.4. Elegie.

Krátce po smrti Balqís se jeho zdravotní stav výrazně zhoršil a byl hospitalizován.

Poslední kapkou byla izraelská invaze Libanonu v roce 1982. Válka zničila jeho milovaný Bejrút a zabila jeho drahou Balqís. Už ho nic v Libanonu nedrželo a vrátit se do Sýrie také nepřicházelo v úvahu, jelikož politická situace nebyla příznivá, přicházely temné časy s vládou rodiny al-Assadů a rok 1982 je známý velkým masakrem v městě Hamá, který spáchali Básisté na Muslimské Bratrstvo.⁷⁹

Přestěhoval se do Egypta, ale z důvodu kritiky mírové smlouvy mezi Egyptem a Izraelem, iniciovanou prezidentem Anwarem Sádátem v roce 1979, byl po letech nucen se z Egypta také odstěhovat. Rozhodl se tedy uprchnout do švýcarské Ženevy v roce 1984, kde strávil 5 let. Velký básník se zlomeným srdcem opouští svůj arabský svět, který tak těžce obvinil ze ztráty své milované ženy. V Ženevě napsal několik básnických sbírek.⁸⁰

V roce 1989 ze Ženevy odchází do Londýna, kde již žije jeho dcera Hadba, která byla schopna se o něho starat. V roce 1998 byl hospitalizován a následně 30. dubna umírá. Velký básník byl pak na základě svého posledního přání pohřben v Damašku.⁸¹

⁷⁷ AL-FARÚQ, Ímán 'Amar. *Hiját Nizár, min intihár šaқиqatihi Wisál 'ilá wafát ibnahu Taufíq – 'Ajám al huzn wa al-'alam*. [online] Al-ahrám al-'arabi, 2016 [cit. 17.4.2019].

⁷⁸ *Qisat hobi Nizár Qabbání wa Balqís*. [online] Al -Bawába, 2017, [cit. 17.4.2019]

⁷⁹ PONIŽILOVÁ, Martina: Syrie, in JEŽOVÁ, Michaela a Helena BURGROVÁ, ed. *Současný Blízký východ: politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*. Brno: Barrister & Principal, 2011. Str. 106

⁸⁰ *Safhát madžhúla min hijáti Nizár Qabbání, Hadbá' Nizár Qabbání*. [online] Arab 48, 2009 [cit. 17.4.2019].

⁸¹ ISMAT, Riad: *Artists, writers and the Arab Spring*. New York, NY: Springer Berlin Heidelberg, 2019. Str. 39

3. Tvorba

3.1. Historie arabské literární tradice

Arabská civilizace je již od předislámské doby proslavena básníky. Básnictví bylo považováno za jedinou opravdovou literaturu. Poezie vždy byla ukazatelem arabské kultury, která doprovázela arabskou civilizaci v časech hořkého smutku, štěstí, proher a výher a je jejím největším a nejvzácnějším dědictvím.⁸² Poezie tak byla i hlavním literárním žánrem až do kulturního obrození na přelomu 19. a 20. století, známé jako *an-nahda*.⁸³ V raně islámské době, tedy od poloviny 8. století, po ustanovení písemné fixace literatury, básně byly uspořádány do sbírek, které se někde nazývaly *diwán* určitého spisovatele (např. *diwán al-Mutanabbí* - neboli Mutanabbího sbírka) a někde obsahovaly jméno autora, tudíž al-Asmá'íova sbírka básní nesla název Asmá'iját. Co se týká názvů básní, do nedávna nebylo běžné básně pojmenovávat, sám název sbírky představoval samotné básně. Básně také byly později skládány do sbírek na základě tematiky, a tak vznikla např. Abú Nuwásova (756-814)⁸⁴ sbírka *ghazalu* (viz níže) a zvláště od ní sbírka veršů *chamriját*.⁸⁵

Staroarabské literární vyjadřování mělo dvě podoby, *qit'a* a *qasída*. *Qit'a* je útvar menší, skládající se z nejvíce 12 veršů a je monotematická, tj. spojena s konkrétní událostí. V důsledku spojení *qit'y* s konkrétní událostí vznikají různé žánry původní poezie, jako např. *rithá* (žalozpěv) či *hidžá* (satira).⁸⁶ *Qasída* naopak vzniká jako daleko složitější a delší literární útvar, který přenáší určitou zprávu.⁸⁷ Spočívá ve střídání krátkých a dlouhých slabik.⁸⁸ Klasická předislámská *qasída* obsahovala čtyři základní prvky a pořadí bylo vždy pevně dané – milostný úvod - *nasíb*, popis krajiny - *wasf*, sebechvála - *fachr* a panegyrika - *madh*.⁸⁹ Vedlejší a dobrovolná témata následně byly např. *hikma*, moudrost nebo *rithá*, elegie.⁹⁰

Nasíb, neboli milostný úvod, byl povinnou součástí *qasídy*, takže bylo sporné, zda básník opravdu city prožíval, či je pouze vkládal do básně, jako povinnou součást.⁹¹

⁸² ALLEN, Roger. *An introduction to Arabic literature*. New York: Cambridge University Press, 2000. Str. 65

⁸³ OLIVERIUS, Jaroslav, PROCHÁZKOVÁ, Dagmar, ed. *Svět klasické arabské literatury*. Brno: Atlantis, 1995. Str.24

⁸⁴ Abú Nuwás (756-814) - klasický arabský básník, mistr arabské literatury.

⁸⁵ Chamriját - báseň oslavující víno, pitky a veselosti.

⁸⁶ OLIVERIUS, Jaroslav, PROCHÁZKOVÁ, Dagmar, ed. *Svět klasické arabské literatury*. Brno: Atlantis, 1995. Str.26

⁸⁷ ALLEN, Roger. *An introduction to Arabic literature*. New York: Cambridge University Press, 2000. Str. 76

⁸⁸ OLIVERIUS, Jaroslav, PROCHÁZKOVÁ, Dagmar, ed. *Svět klasické arabské literatury*. Brno: Atlantis, 1995. Str.27

⁸⁹ Ibid, str. 29

⁹⁰ ALLEN, Roger. *An introduction to Arabic literature*. New York: Cambridge University Press, 2000. Str. 84

⁹¹ OLIVERIUS, Jaroslav, PROCHÁZKOVÁ, Dagmar, ed. *Svět klasické arabské literatury*. Brno: Atlantis, 1995. Str.38

Nástup umajjovské dynastie (661 - 750) přináší nové literární tradice. Poprvé se objevuje *ghazal*, milostná báseň, založená na *nasību*, který byl pouze úvodem *qasídy*. *Ghazal* vzniká jako samostatný útvar obsahující ne více než 30 veršů. Od *nasību* se *ghazal* liší hlavně v tom, že daleko více popisuje subjektivní prožitky básníka a jeho milostný příběh a pocity a není součástí básně, ale vytváří báseň samotnou.⁹² *Ghazal* poprvé vznikl na území Hidžázu.⁹³ Hlavním představitelem hidžázké městské lyriky je ‘Umar Ibn Abí Rabí‘a (644-712), známý svým hedonistickým stylem života. Věnoval se výhradně milostné poezii a *ghazalu*. Ve svých verších často popisoval intimní schůzky s ženami a v jeho básních se objevuje více než čtyřicet ženských jmen. Také popisuje ženské tělo a velmi konkrétně popisuje milostný akt, přesto však nikdy není vulgární. Nejen, že je žena předmětem popisu, ale ‘Umar Ibn Abí Rabí‘a také rozumí její mentalitě a pocitům.⁹⁴ Zajímavostí jeho básní je také to, že scény flirtu se často odehrávají v blízkosti svatých míst, tj. Ka‘aby, a že jeho milovaná se zrovna vrací z poutě.⁹⁵

S rozvojem milostné lyriky se rozvíjel *ghazal* tak, že *nasíb*, který dříve líčil touhu, se proměnil na posesivní pocit, kdy touha je věčná a stává se obsesí. Představitelem těchto básní je Qajs ibn Mulawwa známý jako *madžnún* (láskou zblázněný).⁹⁶

V rámci *an - nahdy* na přelomu 19. a 20. století vznikaly dva proudy. Jeden byl soustředěn na evropskou literaturu a snahu se jí přiblížit (týkalo se to zejména prozaických děl) a druhý se navracel ke starým vzorům, tudíž se znovu obnovovala tradiční *qasída*.⁹⁷ I přesto že poezie měla bohatou podobu *qasíde*, někteří básníci se domnívali, že rýmovaný verš omezuje básníka a nedovoluje mu se dostatečně odchýlit a vyjádřit. Proto roku 1905 vzniká volný verš jako nový způsob poetického vyjadřování a za zakladatele je považován Amín ar-Rihání (1876 - 1940).⁹⁸ Až během 30. let 20. století za skupiny Apollo se po dlouhé době klade důraz na *ghazal*, tj. milostnou poezii.⁹⁹ Nizár Qabbání je po právu považován za jednoho z nejvýznamnějších spisovatelů nové školy, volného verše, nového typu arabského *ghazalu*,

⁹² OLIVERIUS, Jaroslav, PROCHÁZKOVÁ, Dagmar, ed. *Svět klasické arabské literatury*. Brno: Atlantis, 1995. Str. 117

⁹³ ALLEN, Roger. *An introduction to Arabic literature*. New York: Cambridge University Press, 2000. Str. 104

⁹⁴ OLIVERIUS, Jaroslav, PROCHÁZKOVÁ, Dagmar, ed. *Svět klasické arabské literatury*. Brno: Atlantis, 1995. Str. 134-135

⁹⁵ ALLEN, Roger. *An introduction to Arabic literature*. New York: Cambridge University Press, 2000. Str. 104

⁹⁶ Ibid, str. 105

⁹⁷ OLIVERIUS, Jaroslav. *Moderní literatury arabského Východu: [skripta pro posluchače filozofické fakulty Univerzity Karlovy]*. Praha: Karolinum, 1995. Str. 25

⁹⁸ MOREH, S. "Free Verse "(Al-Shi'r Al-Hurr)" in *Modern Arabic Literature: Abū Shādī and His School, 1926-46*. [online] *Bulletin of the School of Oriental and African Studies, University of London*, vol. 31, no. 1, 1968, pp. 28–51. [cit. 20.4.2019] JSTOR.

⁹⁹ OLIVERIUS, Jaroslav. *Moderní literatury arabského Východu: [skripta pro posluchače filozofické fakulty Univerzity Karlovy]*. Praha: Karolinum, 1995. Str. 69

s přidáním otevřeného řešení tabuizovaných témat. Často je připodobňován k ‘Umaru Ibn Abí Rabí‘ovi, jelikož se oba básníci soustřeďují na podobná témata a podobným způsobem k nim přistupují.¹⁰⁰ Zpočátku Qabbánímu lichotila tato srovnání, avšak později vnímal svou osobní básnickou cestu jako jedinečnou.¹⁰¹

Nizár Qabbání se snaží psaním o takových tématech osvobodit mládež od morální represe. Otevřené řešení sexu a všech témat s ním spojených by nebylo pochopitelně možné uskutečnit bez kritiky společnosti, která represí vyvolala. Proto u Qabbáního vznikají dva proudy souběžně, a to jsou básně milostné a básně politické.

Tvorba Qabbáního je hlavně milostná a erotická, ale nedílnou součástí jeho tvorby je kritika arabské společnosti, despotismu, patriarchátu a všeho, co představuje či představovala klasická, tradiční arabsko-islámská společnost. Poukazuje také na ovlivňování vývoje islámské společnosti Araby, která vychází z arabské tradice, konstantně odolává modernitě a jsou tak téměř všechny muslimské společnosti obětmi patriarchátu a despotismu. Nizár Qabbání velmi cílevědomě útočí na všechny tyto prvky a žádá změnu. Je to poznat velmi silně například v básni *Chleba, hašiš a měsíc (Chubz wa hašiš wa qamar)*, které se bakalářská práce dotýká v pozdější kapitole. Avšak největší reakci se ke Qabbánímu dostává po roce 1967, tedy po šestidenní válce. V tomto okamžiku se jeho tvorba stala výrazně politickou.¹⁰² Jedná se o báseň *Mezní poznámky v sešitu prohry (Hawámišu ‘alá daftari-l-naksati)*, která vyvolala nenávist ke Qabbánímu, jelikož velmi ostře kritizoval prohru této již druhé války s Izraelem.

3.2. Milostná poezie

Jak začala jeho cesta básníka, bylo již zmíněno v průběhu jeho biografie. Jeho vůbec první sbírka nese jméno *Řekla mi tmavovláská (Qálat lí as-Samrá’)*, byla vydána v září roku 1944.¹⁰³ Sbírkou obsahuje 28 milostných básní, byla vydána v průběhu Qabbáního studií na fakultě a již tato sbírka vyvolala u čtenářů kontroverzní reakce.¹⁰⁴ Tuto sbírku financoval Qabbání jako student sám’ jeho omezené finanční možnosti dovolily vydání pouhých 300

¹⁰⁰ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 199

¹⁰¹ Ibid, str. 126

¹⁰² OLIVERIUS, Jaroslav. *Moderní literatury arabského Východu: [skripta pro posluchače filozofické fakulty Univerzity Karlovy]*. Praha: Karolinum, 1995. Str. 144

¹⁰³ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 134

¹⁰⁴ BUTUROVIC, Amila: Only Women and writing can save us from death – erotic Empowering in the poetry of Nizar Qabbani in BOULLATA, Issa J., Kamal ABDEL-MALEK a Wael B. HALLAQ. *Tradition, modernity, and postmodernity in Arabic literature: essays in honor of professor Issa J. Boullata*. Boston: Brill, 2000. Str. 141

exemplářů. Brzy na to se ozvala kritika ze strany islámské ortodoxie, tedy hlavně šejcha at-Tantáwího, který okamžitě verše odsoudil. At-Tantáwí zveřejnil svůj názor v časopise *ar-Risála*, již v březnu 1946.¹⁰⁵

Od samého začátku Qabbání věděl, že bude čelit kritice v náboženstvím a tradicemi prodchnuté atmosféře prostředí, v němž se pohyboval. Spoléhal na to, že jeho publikum jsou hlavně studenti, které považoval za své „vojáky“, a cílevědomě do nich vkládal své naděje. Uvědomoval si, že studenti představují budoucnost, již se svou tvorbou snažil utvářet a formovat.¹⁰⁶ Svou poezii považoval za jakýsi popud k revoluci.¹⁰⁷ Většina básní v první sbírce hovoří o touze po ženě, jejím těle a jejím vzhledu. Básně sepsal během svých studií, tzn. mezi 16. a 23. rokem života, kdy je u mladého muže přirozený zvýšený zájem o ženu včetně její tělesné stránky. Pro mladíka v tradiční společnosti představovala sexuální touha velkou frustraci. Qabbání už v této své první sbírce, *Řekla mi tmavovláska (Qálat lí as-Samrá')*, definoval sám sebe jako básníka.

Za základní znaky jeho poezie je považován popis ženského těla, ženských atributů a sexuality, obdiv k ženě včetně jejího těla, dále odsouzení společnosti, zejména té mužské, za dlouhodobou represi a diskriminaci žen a jejího postavení v tradiční společnosti. O své sbírce říká Qabbání, že vystupuje proti arabské historii, proti tradicím a proti všem tradicionalistům a konzervativním jedincům.¹⁰⁸ Tradice, historie a náboženská půda Arabům vytvořila pocit, že pokud chtějí souložit se ženou, je potřeba ji nějakým způsobem vlastnit, a to buď v rámci manželství anebo jako otrokyni.¹⁰⁹

Nizár Qabbání se proslavil svým obdivem k ženskému poprsí. Je to jakýsi jeho poznávací znak. Jeho první báseň vůbec nese jméno *Tvá ňadra*. Většina dalších básní obsahuje trojkonsonantní slovo ن ه د N-H-D - ňadro, které bývá při interpretaci hudebních umělců měněno na výraz ن ه ر N-H-R, což znamená řeka. Již při zveřejňování své vlastní poezie v různých časopisech se Qabbání setkává s problémem nutnosti změny tohoto výrazu.

¹⁰⁵ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 135

¹⁰⁶ *Ibid*, str. 147, 148

¹⁰⁷ *Ibid*, str. 122

¹⁰⁸ *Ibid*, str. 138

¹⁰⁹ *Ibid*, str. 145, 146

Jedna z básní jeho první sbírky, *Řekla mi tmavovláška (Qálat lí as-Samrá')* otevřeně hovoří o sexu jako takovém. Báseň se jmenuje *Dopis pro čtenáře (Waraqá 'ilá-l-Qári')*:¹¹⁰

*Sex je jako temný mrak, který nesu ve svých
kostech,
Který cestuje z pravěkých pobřeží
Ve stavbě svého těla, mám hlad po druhém
Hlad, který natahuje ruce*

هو الجنس أحمل في جوهرى
هيولاه ما شاطىء المبتدا
بتركيب جسمي جوعٌ يحن
لآخر....جوعٌ يمد اليدا

Ve sbírce se dokonce objevuje i báseň *Prostitutka (al-Baghí)*.¹¹¹ Báseň *Prostitutka (al-Baghí)* hovoří o utrpení prostitutek a o tom, jak jsou ženy obviňovány za smilstvo, zatímco ten, který platí za službu u takové ženy, není nijak stíhán či odsuzován, což vnímá jako pokrytecké.

*Kdo já jsem? Jeden z vašich hříchů, jsem
Ovce, která se myje ve vaší krvi
Toužím po rodině a dítěti
A aby mě jako jiné dům ochránil
Kamenujte mě, šetřete svými kameny
Vždyť jste všichni hrdiny, v den mého pádu*

من أنا؟ إحدى خطاياكم أن
نعجةٌ في دمكم تغتسل
أشتهي الأسرة والطفل .. وأن
يحتويني، مثل غيري، منزل
ارجموني.. سدوا أحجاركم
كلكم يوم سقوطي بطل

*Moji soudcové, moji střelci,
Jste příliš zbabělí na to, abyste byli
spravedliví
Nezastrašíte mně. Podle vašeho práva, vítězí
tyran
a zastřelený je chudák*

يا قضاتي، يا رماتي، إنكم
إنكم أجبن من أن تعدلوا
لن تخيفوني ففي شر عتكم
ينصر الباغى، ويرمى الأعرل

*Žena je tázána, zda spáchala cizoložství,
Ale kolik zločinců cizoloží... a je jim to
lhostejné
Ale v jedné posteli jsou společně
Avšak dívka je sražená a muž chráněný*

تسأل الأنثى إذا تزني.. وكم
مجرمٍ دامى الزنا.. لا يسأل
وسريراً واحداً.. ضمهما
تسقط البنات، ويحمى الرجل

Prostitutky jsou podle této básně oběťmi společnosti a mužů, jelikož jsou většinou přinuceny k prostituci vnějšími podmínkami svého života, které nemohou ovlivnit. Často je to společnost, bezvýhodné životní podmínky či bezútěšná finanční situace ženy samé a její rodiny, která ženu dožene k prostituci, neboť ony samy si nevyvolily vykonávat toto řemeslo. Avšak, není-li poptávky, není ani nabídky. Proč tedy žena nese na zádech veškerou tíhu viny, když jsou pachateli oba dva. Je zmíněn termín „*vaše právo*“, což se vztahuje na zákon, právo muže. Pokud je zákon stanovený pouze jednou stranou, bývá nespravedlivý vůči straně druhé.

¹¹⁰ QABBÁNÍ, Nizár. *Al'amál al-š'irija al-kámila, al-džuz' al-'Auwal*. Beirút: Hachette Antoine, 2006. Str. 17

¹¹¹ Ibid, str. 80

Další sbírka nesla název *Dětství ňader (Tufúlat nahd)*.¹¹² Název obsahuje opět slovo نهد v názvu, což je ňadro, takže se Qabbání obával, jaké reakce sbírka vyvolá. Bylo až překvapující, že byla přijata až nečekaně dobře. Nejpozitivnější ohlas přicházel právě z Libanonu. Libanonu se přezdívalo Paříž východu a byl vždy o krok před ostatním arabským světem. Bohužel jen do té doby, než byl tento fenomén zničen libanonskou občanskou válkou v roce 1982. Qabbání Libanon miloval již od raného dětství.¹¹³ Básníkův přítel Anwar al-M'adawí měl velký zájem básnickou sbírku publikovat, ale při vydání do časopisu *ar-Risála* změnil název na *Dětství řeky (Tufúlat nahr)*.¹¹⁴ Zde byl Qabbání poprvé ve své básnické kariéře donucen změnit název svého díla na společensky přijatelnější. Sbírkou napsal mezi lety 1944–1947, obsahovala 37 básní a nelišila se výrazně od sbírky první, jelikož se ani jeho zkušenosti výrazně nelišily od těch předchozích.¹¹⁵

Další jeho sbírkou je *Sambá*, která nese název jedné z básní kolekce. *Sambá* vyšla v Bejrútu v roce 1949 a hned další rok vychází další sbírka „*Jsi má*“ (*Anti Lí*).¹¹⁶

Sbírkou *Básně (Qasá'id)* z roku 1956 přináší mnoho zajímavých veršů a odráží básnickovy nové zkušenosti a postoje. Nizár se poprvé ztotožňuje s ženou a píše v ženském rodě. To také znamená, že popisuje ženské city a svět takový, jak jej vidí žena. Takový styl psaní je pozoruhodný a nesetkáváme se s ním příliš často.¹¹⁷ Básně v této sbírce jsou psány během několika významných událostí ze života básníka. Nejdůležitější je rozvod s manželkou Zahrou a dále jeho služební cesta a následný život v Londýně

Velmi důležitá báseň, kterou obsahuje sbírka *Básně (Qasá'id)*, byla báseň *Těhotná (Hubla)*¹¹⁸. Tato báseň pojednává o osudu mladé ženy z nižší společenské vrstvy, která měla pohlavní styk s člověkem z vyšší společenské vrstvy, ale ten si ji nemínil vzít za manželku. Těhotná dívka je tedy odsouzena k hanbě za mimomanželský styk a nemanželské dítě, zatímco muž nečeká žádný trest ani odsouzení. Jeho odpovědnost je patrna také z toho, že ji nabízí peníze, aby těhotenství ukončila. Tímto Qabbání poprvé otevřeně útočí na realitu, kterou do té

¹¹² QABBÁNÍ, Nizár, Bassam K. FRANGIEH a Clementina R. BROWN. *Arabian love poems: full Arabic and English texts*. Boulder: Lynne Rienner, 1999. Str. 4

¹¹³ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 175

¹¹⁴ *Al-hurúf al-badríja fí hikája as-sadríja hukum labs „As-santián“* [online] Al-hayát, 2011 [cit. 17.4.2019]

¹¹⁵ TÁHIR, Aját: *Asmá' diwáwín Nizár Qabbání*. [online] Al-marsál, 2016 [cit. 17.4.2019]

¹¹⁶ Ibid

¹¹⁷ QABBANI, Nizar, Bassam K. FRANGIEH a Clementina R. BROWN. *Arabian love poems: full Arabic and English texts*. Boulder: Lynne Rienner, 1999. Str. 5

¹¹⁸ QABBÁNÍ, Nizár. *Al-'amál al-š'iríja al-kámila, al-džuz' al-'Auwal*. Beirút: Hachette Antoine, 2006. Str. 340

doby nikdo z básníků nezmínil, ani se dívek a žen s podobným osudem nezastal. Otevřeně taktéž hovoří o potratu, o kterém téměř není zmínky v arabské kultuře, a to jednak z náboženského důvodu zákazu mimomanželského styku a dále se potrat považuje za hřích zabití.¹¹⁹

Nebud' tak bledý.

Možná jsem to neměla říkat,

Ale opravdu cítím, že jsem... Těhotná

Křičel jsi na mě, jako kdyby tě píchla včela

"Ne. NE! Roztrháme to dítě na kusy"

Začal jsi mi nadávat

A chtěl jsi mě vykopnout

Ale toto mě nezaskočí

Já jsem vždy věděla, jaký jsi zbabělý bastard

Poslal jsi za mnou sluhu, aby mne vyhodil

Ven na osamělou ošklivou ulici.

Ty, který si zasel hanbu v mém rozkroku,

Který jsi mi zlomil srdce, jen aby mi ten

mladý chlapec odpověděl,

"Omlouvám se, ale pán není ještě doma"

Ale je! Tisíc krát je! Ten tvůj zbabělý "pán"

Snaží se ode mě schovat od okamžiku

Co uznal, že jsem těhotná

Cože? Ty mne opravdu vyháníš?

Zatím co mně dusí zvratky v krku?

Zatím co mne prsty nevolnosti dusí?

Zatím co ti mé tělo nese proklatého

následníka?

Zatím co mne moje ostuda tlačí na zádech

Naplňuje mě temná skutečnost,

Že jsem... těhotná

Tvých padesát lir

Mě přivádí k smíchu

Pro koho jsou ty peníze? Pro koho?

Chceš mě poslat na potrat?

Chceš mi snad ušít pohřební rubáš?

Mám snad tak nízkou cenu?

Je toto cena za moji věrnost, že, ty

shnilotino?

Já jsem tě nemilovala pro tvé špinavé

peníze.

Ale děkuji

Toto dítě potratím

Nepřeji mu tak zbabělého otce

! لَا نَمْتَقِعْ
.. هِيَ كَلِمَةٌ عَجَلَى
.. إِنِّي لِأَشْعُرُ أَنَّي حُبْلَى
.. "وَصَرَخْتَ كَالْمَلْسُوعِ بِي.. "كَلًّا
.. سَمَزَقُ الْوَلَدَ
.. وَأَخَذْتَ تَسْتَمْنِي
.. وَأَرَدْتَ تَطْرُدْنِي
.. لَا شَيْءَ يُدْهِشُنِي
فَلَقَدْ عَزَّ قَتْلُكَ دَائِمًا نَدًّا
وَبَعَنْتَ بِالْحَدَّامِ يَدْفَعُنِي
فِي وَحْشَةِ الدَّرْبِ
يَا مَنْ زَرَعْتَ الْعَارَ فِي صَلْبِ
وَكَسَرْتَ لِي قَلْبِي
لِيَقُولَ لِي
"..مولاي ليس هنا
مولاه ألف هنا
..لكنه جنبًا
..لَمَّا تَأَكَّدَ أَنَّي حُبْلَى
ماذا.. أَنْبِصُفْنِي؟
وَالْقِيءُ فِي حَلْقِي يُدَمِّرُنِي
..وَأَصَابِعُ الْعَنَيْانِ تَحْنُقُنِي
وَوَرِيثُكَ الْمَشُورُومُ فِي بَدَنِي
..وَالْعَارُ يَسْحَقُنِي
وَحَقِيقَةُ سُودَاءٍ.. تَمْلُونِي
..هي أنني حُبْلَى
لِيرَاتِكَ الْخَمْسُونَ
تَضْحَكُنِي
لتجهضني؟
لتخيط لي كفني
هذا إذن تمنني؟
..ثمَّنْ الوفا يا بُورَةَ الْعَفْنِ
..أنا لم أجنك لمالك النَّيْنِ
"شُكْرًا
سَأَسْقِطُ ذَلِكَ الْحَمْلًا
أنا لا أريدُ له أبًا نَدًّا

¹¹⁹ Korán. Přeložil Ivan HRBEK. Praha: Československý spisovatel, 2012. Str. 51

Důležitou vsuvkou je, že muž byl velmi rozhněvaný a násilný jen z toho důvodu, že dívka vyslovila, že je těhotná. Báseň tedy pokládá otázku, zda je pouze žena zodpovědná za ochranu proti těhotenství.

Hned poté následuje báseň *Puchýře ('Auwíjatu-s-sadíd)*.¹²⁰ Tato báseň líčí sexuální frustraci vdané ženy. Není spokojená se svým sexuálním životem, avšak její manžel bere za samozřejmost s ní souložit i proti její vůli:

*Ne nechci,
Už po padesáte, já nechci, a ponořil jsi
hlavu do polštáře, ty bezcitný
a otočil se ke zdi
O ty ledová stěno
A já za tebou, ty nízká duše,
Žily křičí a pláčou*

*Dokonce i přikrývku... jsi ukradl
Probodl jsi moji jedinou naději
Naději, kterou jsi roztrhl
Naději jedinou
Co chci?
A před dvěma vteřinami...
Jsi vešel jako vyhnaný býk
A teď ..
Jsi vedle mne.
Klec ze suchého masa.
Není nic odpornějšího než suché maso*

لا .. لا اريد
المرة الخمسون .. اني لا اريد ودفنت راسك في
المخدة يا بليد
وأدرت وجهك للجدار .. ايا جدارا من جليد
وانا وراءك – يا صغير النفس – نابحة الوريد

حتى الغطاء .. سرقته
وطعنت لي الامل الوحيد
.. املي انا الذي مزقته
.. املي الوحيد
ماذا أريد؟
.. وقبيل ثانيتين
.. كنت تجول كالثور الطريد
.. والان
.. انت بجانبني
.. قفص من اللحم القديد
ما اشنع اللحم القديد

Muž, poté co se svou ženou souložil i přesto, že jasně vyjádřila svůj nesouhlas, se jí ptá, co chce. Je patrné dle jejího chování, že není spokojená. Muž očekává, že jeho uspokojení se zázračně stane i jejím uspokojením. Proto ho udivuje, když vidí, že podle něho i přes jeho zdatnost žena není spokojená. Na to mu ona odpovídá, že nerozumí, jak to že ho zajímá, co ona chce, když už řekla... že nechce.

Nemálo žen na celém světě včetně arabského trpí tímto problémem.¹²¹ Dodnes mnoho manželství v arabsko-islámském prostředí není uzavřeno z milostného vztahu a vášně. To způsobuje velmi nenaplněný sexuální život mezi manželi. Ten se totiž omezuje na pouhé uspokojení biologických potřeb, zejména u mužů. Jakékoli pobouření v již uspořádaném

¹²⁰ QABBÁNÍ, Nizár. *Al-'amál al-š'iríja al-kámila, al-džuz' al-'Auwal*. Beirut: Hachette Antoine, 2006. Str. 343

¹²¹ HASSO, Frances S. Shifting practices and identities: Nontraditional relationships among Sunni Muslim Egyptians and Emiratis in CUNO, Kenneth M. a Manisha DESAI. *Family, gender, and law in a globalizing Middle East and South Asia*. Syracuse, N.Y.: Syracuse University Press, 2009. Str. 212

modelu manželství je nepřijatelné nebo podtláčované. Básně ve sbírce *Básně (Qasá'id)* dosáhly nové dimenze po roce 1952 a to proto, že se Qabbání seznamuje s ženou evropskou, emancipovanou a nezávislou. Možnost otevřené komunikace s ženou otevírá básníkovi nové dveře do ženské duše. V důsledku zkušenosti s ženou jinou než arabskou vzniká báseň pod názvem *Zla báseň (al-Qasída aš-šaríra)* ¹²², která hovoří o homosexuální lásce dvou dívek.

Děšť... děšť...

A s ní její přítelkyně, v říjnovém naříkání

Je slyšet naříkání pantů dveří

A klíč v nich řádí

Je něco mezi nimi,

Něco co ví pouze dva,

já a lampa

Je to milostný příběh

Nemluv o lásce

V lásce, vytrácí se význam

V pokoji je nepořádek

Šperky jsou poházeny

A hedvábí opouští knoflíky, odchází

Protože se noc změnila na ráno

Vlčice kojí svou vlčici

A ruka potřebuje a potřebuje

Jedna rozepíná zip dolů,

Druhá odpočívá

A rozhovor čtyř nader

Šeptají, a šeptání je povoleno

My jsme dvě ženy, máme své vrcholy

Své úmysly... a své chutě

مطر..مطر..

وصديقتها معها، ولتشرين نواح

والباب تنن مفاصله

ويعربد فيه المفتاح

شيء بينهما.. يعرفه

اثنان، أنا والمصباح

وحكاية حب.. لا تُحكى

في الحب، يموت الإيضاح

الحجرة فوضى .. فحلي

ثرمي.. وحرير ينراخ

ويغادر زر عروته

بفتور ، فالليل صباح

الذنبه تُرضع ذنبتها

ويذ تحتاج وتحتاج

ودثار فر.. فواحدة

تُدنيه . وأخرى تترناخ

وحوار نهود أربعة

تتهامس، والهمس مباح

نحن امرأتان .. لنا قيمم

ولنا أنواء.. ورياح

V moderní arabské literatuře se téměř nevyskytuje téma lesbické lásky. Sexuální akt je detailně popsán. V arabské společnosti je jakákoli forma homosexuality naprosto zakázaná. Pokud se vrátíme do období velkého dramaturga Abú Chalíla al-Qabbáního, jeho divadlo bylo založeno na mužích. Ženám bylo zakázáno se jakkoli vystavovat na veřejnosti. Abú Chalíl tedy musel improvizovat a dával svým mužským hercům také ženské charaktery. To byl jeden z největších důvodů, proč byl Abú Chalíl vyhnán.¹²³ Společnost odsoudila pouhé předstírání či jakýkoli náznak mixování pohlaví nebo jejich ztotožňování. V tuto chvíli si uvědomme zvrát, který Qabbání představuje, a to pouhých sto let po svém předchůdci a příbuzném.

¹²² QABBÁNÍ, Nizár. *Al-'amál al-š'irja al-kámila, al-džuz' al-'Auwal*. Beirút: Hachette Antoine, 2006. Str. 351

¹²³ MYERS, Robert a Nada SAAB. *Modern and contemporary political theater from the Levant: a critical anthology*. Boston: Brill, [2019]. Str. 23

Sbírka *Deník lhostejné ženy (Jaumíjât imrá'tun lá mubálíja)* byla napsána v průběhu jeho zahraniční mise v Číně, obsahuje dvě básně a byla vydána v roce 1968, tedy 10 let poté po svém vzniku.¹²⁴ První je *Hloupá žena (Imrá'tun hamqá')* a druhá je vlastně celou sbírkou, tedy *Deník lhostejné ženy (Jaumíjât imrá'tun lá mubálíja)*. Tato sbírka hovoří o orientální ženě a jejím utrpení, její blížící se smrti a její výhrou nad ní. Tato žena nemá jméno, nemá domov, nemá adresu. Je to žena, která je „obětována na zdech historie a legend.“¹²⁵ Qabbání říká, že tato slova nenapsal on sám, pouze je převzal, jelikož byla schována pod kamenem a zaprášena. Podle svých slov dal těmto slovům pouze svobodu a vypustil je na svět.¹²⁶

Hloupá žena (Imrá'tun hamqá'):¹²⁷

*Můj milý pane,
toto je projev hloupé ženy
Psala ti již někdy předtím, hloupá žena?
Jak se jmenují?
Nechme stranou jména
Ať už je to Rania, Zaineab,
Hind nebo Hajfa.
Nejpovrchnější věc, kterou si sebou neseme,
můj pane, jsou naše jména
Můj pane,
bojím se ti říci co mi přichází na mysl
bojím se že, pokud řeknu, nebesa shoří
Ten tvůj Orient, můj milý pane,
Zkonfiskuje modré dopisy,
Zkonfiskuje sny ze z šuplíků žen,
používá nože...
a sekáčky...
když chce k ženám promlouvat
a vraždijaro a vášně...
a černé copy

A váš Orient, milý pane,
vyrábí jemnou korunu ctí
z lebek žen.
Nekárej mne, pane,
Pokud je tohle hrubá chyba
Zatímco já píši, za mými dveřmi je kat*

يا سيدي العزيز
هذا خطاب امرأة حمقاء
هل كتبت إليك قبلي امرأة حمقاء؟
اسمي انا؟ دعنا من الأسماء
رانية أم زينب
أم هند أم هيفاء
اسخف ما نحمله - يا سيدي - الأسماء

يا سيدي
أخاف أن أقول مالدي من أشياء
أخاف - لو فعلت - أن تحترق السماء
فشرقكم يا سيدي العزيز
يصادر الرسائل الزرقاء
يصادر الأحلام من خزائن النساء
يستعمل السكين
والساطور
كي يخاطب النساء
ويذبح الربيع والأشواق
والضفائر السوداء
و شرقكم يا سيدي العزيز
يصنع تاج الشرف الرفيع
من جماجم النساء
لا تنتقدني سيدي
إن كان خضي سيئاً
فإنني اكتب والسياف خلف بابي
وخارج الحجرة صوت الريح والكلاب

¹²⁴ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 174

¹²⁵ Ibid, str. 26

¹²⁶ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *Journal of An Indifferent Woman*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2015. Str. 25

¹²⁷ QABBÁNÍ, Nizár. *Al-'amál al-š'iríja al-kámila, al-džuz' al-'Auwal*. Beirút: Hachette Antoine, 2006. Str. 575

A za pokojem je slyšet foukání větru a štěkot psů

Můj pane,

Antara al-Absí je za mými dveřmi!

On mne zavraždí

pokud uvidí můj projev

Uřízne mi hlavu,

pokud by spatřil to, co je na mých šatech průsvitné

Uřízne mi hlavu,

pokud bych vyjádřila své trápení

Váš Orient, můj milý pane,

Obklopuje ženy kopím

Považuje muže za proroky,

a schazuje ženy do prachu.

Nebud' našťvaný!

Můj milý pane, kvůli těmto pár řádkům,

Nebud' našťvaný!

Pokud bych rozbila již staletí uzavřenou láhev

Pokud bych sejmula olovněný prsten ze svého vědomí

Pokud bych utekla

Z kupole harému na dvorech

Pokud bych se vzbouřila proti své smrti, proti svému hrobu,

proti svým kořenům

A proti velkým jatům

Nebud' našťvaný, můj milý pane,

pokud jsem ti ukázala své city

Jelikož se orientální muž

nestará o poezii a city

Orientální muž...

nerozumí ženám, pouze přes postel

Omlouvám se pane

Pokud jsem drze zaútočila na království mužů,

jelikož největší literaturou je,

samozřejmě, literatura mužů

A láska byla vždy přidělena mužům

A sex byla vždy droga, prodávána mužům

Senilní pohádkou je svoboda žen v našich zemích

Jelikož není jiné svobody, kromě svobody mužů

يا سيدي

عنتره العبسي خلف بابي

يذبحني

إذا رأى خطابي

يقطع رأسي

لو رأى الشفاف من ثيابي

يقطع رأسي

لو انا عبرت عن عذابي

فشرقكم يا سيدي العزيز

يحاصر المرأة بالحراب

يباع الرجال أنبياء

ويطمر النساء في التراب

! لا تنزعج

يا سيدي العزيز ... من سطوري

! لا تنزعج

إذا كسرت القمقم المسدود من عصور

إذا نزعتم خاتم الرصاص عن ضميري

إذا انا هربت

من أقبية الحريم في القصور

... إذا تمردت , على موتي

على قبوري

على جذوري

و المسلخ الكبير

! لا تنزعج يا سيدي

إذا انا كشفت عن شعوري

فالرجل الشرقي

... لا يهتم بالشعر و لا الشعور

الرجل الشرقي

لا يفهم المرأة إلا داخل السرير

معذرة .. معذرة يا سيدي

إذا تطاولت على مملكة الرجال

الأدب الكبير - طبعاً - أدب الرجال والحب كان دائماً

من حصة الرجال

والجنس كان دائماً

مخدراً يباع للرجال

خرافة حرية النساء في بلادنا

فليس من حرية

أخرى ، سوى حرية الرجال

V této básni žena mluví v submisivní pozici, omlouvá se za svoji hloupost, za svoji rebelii, která ji posílá na smrt. Nemůže mít svou vlastní svobodu, jelikož vše je podřízeno muži. Také se objevují slova jako je východ, orientální muž, což přímo útočí na realitu východu a arabských zemí. Qabbání chce poukázat na rozdíl mezi Východem a Západem. Na Západě se podle básníka muž takto nechová. Osud orientální ženy je předurčen mužem, jeho logikou a jeho potřebami. Je to jedna z Qabbáního básní, která v sobě nese feminismus, kritiku Východu, kritiku Arabů a utlačování žen, jejich svobod a sexuality. Žena v básni se zmiňuje o Antarovi al-Absí. Antara al-Absí, známý jako Antara ibn Šaddád (525-615), byl slavný a udatný básník černé pleti, v době předislámské, který se proslavil svou dlouho nenaplněnou láskou k sestřenci Able. Jeho matka byla otrokyní a otec Arab. Pro Araby symbolizuje sílu, zdatnost, chrabrost a bojovnost¹²⁸ i přestože během svého života byl odstrkován Araby kvůli své barvě pleti. Zde představuje obecně arabského muže.¹²⁹ Jeho zdatnost je popsána v *Románu o Antarovi*, který je dostupný i v českém jazyce. V kontextu básně ho žena zmiňuje ze strachu. Znamená to ale, že se bojí toho silného muže, silného Araba, kterého Antara představuje.

3.3. Politická poezie

Nizár Qabbání nikdy nebyl stíhán státem za své básně. Několik básní bylo zakázáno, ale básník vlastně nikdy nekritizoval přímo daný režim, danou vládu či politické uspořádání. Spíše kritizoval společnost, národ, tradicionalismus a korupci. Proto i když byl společností mnohdy odsuzován, nikdy to nevyvrcholilo až do bodu, kdy by byl trestně stíhán. Avšak zmiňuje případ, kdy po 5. červnu 1967, tedy po velkém neúspěchu arabské strany během Šestidenní války, Nizár nevydržel tlak a vydal báseň *Mezní poznámky v sešitu prohry (Hawámišu 'alá daftari-l-naksati)*. Arabové začali zpochybňovat jeho arabismus, byl veřejně odsuzován, označen jako zrádce.¹³⁰ Bylo dokonce vydáno rozhodnutí o zákazu jeho vstupu do Egypta. V jednom z literárních časopisů Qabbáního kolegové vyzývali ke spálení jeho knih.¹³¹

¹²⁸ OLIVERIUS, Jaroslav, PROCHÁZKOVÁ, Dagmar, ed. *Svět klasické arabské literatury*. Brno: Atlantis, 1995. Str. 364

¹²⁹ Ibid, str. 59

¹³⁰ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 370

¹³¹ Ibid, str. 372

První náznak politického nádechu se objevuje ve sbírce *Básně (Qasá'id)*, psané v Londýně. Báseň z roku 1950 je *Chleba, hašíš a měsíc (Chubz wa hašíš wa qamar)*¹³² a je přímou kritikou arabské společnosti. Tato báseň útočí na kulturní islámské pozadí arabské společnosti. Pro islámskou ortodoxii by takové vyjadřování znamenalo až odpadlictví. Pouze na základě pochopení vnitřních pohnutek a charakteru básníka je možné pochopit i tuto báseň. Dokonce sám Qabbání zmínil, že za tuto báseň byl odsouzen stejně jako jeho strýc Abú Chalíl Al Qabbání, který nakonec musel opustit svou rodnou zem.¹³³ Báseň je velmi útočná, kritická a dotýká se všech svátostí společnosti. Rouhání nebo odsuzování těchto svatostí je naprosto nepřijatelné. Qabbání ale věděl, že je potřeba, aby tato slova zazněla.

*Když se zrodí měsíc na východě
A bílé střechy usnou
Pod rozsvíceným světlem
Lidé zanechají své obchody a kráčeji dále, ve
skupinách
Aby pozdravili měsíc
Nesou chleba a rádio .. až na vrcholky hor
A opia.
Tam kupují a prodávají fantazie,
A představy
A umírají, když měsíc oživne.
Co dělá ten světelný kotouč
mému domovu?
Zemi proroků,
Zemi prostých lidí.*

*Žvýkači tabáku, dealeri drog
Co to s námi měsíc dělá
Že rozhazujeme svou chrabrost
A žijeme jen abychom prosili nebesa?
Co je na nebi vůbec
Pro líné a slabé*

*Když ožije měsíc, stávají se z nich mrtvoly
A třesou hrobkami světců
Snad jim dají trochu rýže a několik dětí
Roztahují měkké a elegantní koberečky
A baví se opiem, který nazýváme osud*

*V mé zemi
Probouzejí se lidé bez očí
V zemi kde pláčou naivní*

عندما يولدُ في الشرق القمرُ
فالسطوحُ البيضُ تغفو
.. تحت أكداس الزهر
يترك الناسُ الحوانيت و يمضون زُمُرَ
.. لملاقاة القمرِ
يحملون الخبرَ .. و الحاكي .. إلى رأس الجبالِ
.. و معدات الخدرِ
و يبيعونَ .. و يشرونَ .. خيالَ
.. و صورَ
.. و يموتونَ إذا عاش القمر
ما الذي يفعله قرصُ ضياء؟
.. ببلادي
.. ببلاد الأنبياءِ
و بلاد البسطاءِ
..
.. ماضغي التبغ و تجار الخدرِ
ما الذي يفعله فينا القمرُ ؟
.. فنضيع الكبرياءِ
.. و نعيش لنستجدي السماءِ
ما الذي عند السماء؟
لكسالى .. ضعفاءِ
.. يستحيلون إلى موتى إذا عاش القمرُ
.. و يهزون قبور الأولياءِ
علها ترزقهم رزاً .. و أطفالاً .. قبورُ الأولياءِ
.. و يمدون السجاجيدَ الأنيقات الطرزُ
يتسلون بأفيونٍ نسميه قدرَ
في بلادي
.. حيث يحيا الناسُ من دون عيونِ
.. حيث يبكي الساجونُ

¹³² QABBÁNÍ, Nizár. *Al-'amál al-š'irjja al-kámila, al-džuz' al-'Auwal*. Beirut: Hachette Antoine, 2006. Str. 364

¹³³ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 64

*A modlí se
A cizoloží
A žijí v odevzdání
Odkakživa*

.. و يصلونَ
.. و يزنونَ
.. و يحيونَ اتكالَ
منذ أن كانوا

Báseň velmi přesně líčí Blízky východ básníkovy doby, který přetrvává dodnes. To, že Qabbání zvyrazňuje hlavní prvky islámské víry v negativním kontextu, jako modlitbu či víru v osud, není rouhání, ale jednoduše způsob, jakým lidé k ní přistupují. Jejich pasivita vychází z nich samotných, nikoli z víry, ale veškeré své následné zklamání připisují osudu a víře. Za veškeré své potřeby se obrací Bohu a nemají žádné vyšší ambice, než je „*trochu rýže a několik dětí*“. Arabové jsou podle vlastních legend zdatní a hrdí. Ale dnes, neboli v době Qabbáního, se jejich hrdost skládá z pouhé společenské prestiže a páteční modlitby. Jejich společenská prestiž totiž spočívá ve splnění náboženských povinností. Avšak mezi čtyřmi stěnami dělají to, co denně odsuzují. Cizoloží, žvýkají tabák, používají opiáty a čekají, že jim osud přinese lepší budoucnost.

Během svého pobytu v Madridu vydal Qabbání roku 1963 sbírku, *Poezie je zelená lampa* (*Aš-š'ar qandíl achdar*). Básník si zamiloval Španělsko, jeho společnost, kulturu a především jazyk. Španělská kultura mu výrazně připomínala kulturu arabskou. Obě dvě mají mnoho společného, neboť ve středověku Arabové dobyli větší část Pyrenejského poloostrova a na několik staletí ho ovládli.¹³⁴ Vznikla tak naprosto specifická vyspělá civilizace a kultura založená na arabsko-islámských, křesťanských a židovských základech podporující vzdělanost a umění ve všech formách. Qabbání se zmiňuje o španělském jazyce a jeho hojnosti, jelikož španělština jako jediná vedle arabštiny dokázala transformovat jeho myšlení a city do slov.¹³⁵ Básnická sbírka *Malba slovy* vzniká také ve Španělsku a je silně ovlivněna Andalusií a středověkou islámskou kulturou. Qabbání věnoval celkem devatenáct básní Andalusii a jejímu kouzlu.¹³⁶

¹³⁴ Umajjovská dynastie dobyla Pyrenejský poloostrov mezi lety 711-788. Rok 1492 označuje konec muslimského Španělska v důsledku *Reconquisty* (znovu dobytí Španělska křesťany).

¹³⁵ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 85

¹³⁶ Doğru, İhsan. "Yahya Kemal and Nizar Qabbani: Two Poet-Diplomats in Spain and "Andalus" in their Poems", [online] *CLEAR* Vol. 4, Issue 2. 20-33, 28 Nov 2017, [cit. 17.4.2019]

Španělsko se zdá být nejkrásnějším místem, které má své místo v srdci básníka hned po milovaném Damašku. To se projevilo výrazně poté, co orientalista Pedro Martinez přeložil některé básně a vydal je pod titulem *Arabské milostné básně (Poemas amorosos arabes, 1965)*.¹³⁷ Sbírkou inspirovanou Španělskem, jsou jediné, které obsahují chválu Arabů a hrdost na arabský původ. Je patrné, že podle názoru Nizára Qabbáního Arabové dokázali svou vyspělost naposledy ve středověku a od té doby ne.

Po katastrofickém dopadu na arabské státy po prohrané Šestidenní válce, tedy v červnu 1967 Nizár Qabbání napsal báseň *Mezní poznámky v sešitu prohry (Hawámišu 'ala daftari-l-naksati)*. Tato báseň vyvolala obrovský odpor vůči Qabbánímu, až mu byl dokonce odepřen vstup do Egypta. Qabbání byl nucen se tehdy obrátit přímo na prezidenta Gamála Abdel Násira, který povolil jak zveřejnění básně, tak i vstup Qabbáního na území Egypta a požadoval, aby byl pohoštěn a přijat, tak jako vždy.¹³⁸

*Mezní poznámky v sešitu prohry (Hawámišu 'ala daftari-l-naksati)*¹³⁹

*Nosíme slupku civilizace,
Avšak žijeme v době nevědomosti*

لقد لبسنا قشرة الحضارة
والروح جاهليّة

*Pět tisíciletí
Necháváme si narůst dlouhé plnovousy
V našich dírách
Naše měna je neznámá,
Naše oči jsou přístavem pro mouchy.*

خمسة آلاف سنة ونحن في السرداب
ذقونا طويلاً،
نقودنا مجهولة،
عيوننا مرافئ للذباب

*Přátelé,
Zkuste rozmlátit dveře,
Zkuste si vyčistit myšlenky,
A také vaše šaty
Přátelé,
Zkuste si přečíst knihu,
Napsat knihu,
Zkuste zasadit písmena, granátové jablka a
hrozný
Vyplujte do zemí mlhy a sněhu
Lidé vás postrádají, když jste v dírách
Lidé vás považují za nějaký druh vlků*

يا أصدقائي
جربوا أن تكسروا الأبواب..
أن تغسلوا أفكاركم،
وتغسلوا الأثواب.
يا أصدقائي:
جربوا أن تقرأوا كتاب،
أن تكتبوا كتاب..
أن تزرعوا الحروف والرمان والأعشاب..
أن تبشروا إلى بلاد الثلج والضباب..
فالناس يجهلونكم في خارج السرداب..
الناس يحسبونكم نوعاً من الذئاب.

*Naše kůže jsou bezcitné
Naše duše si stěžují na prázdnotu
Naše dny jsou naplněny návštěvami
Šachem a spánkem*

جلودنا ميّنة الإحساس..
أرواحنا تشكو من الإفلاس..
أيامنا تدور بين الزار والشطرنج والنعاس.

¹³⁷ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 85

¹³⁸ Ibid, str. 381-382

¹³⁹ QABBÁNÍ, Nizár. *Al-'amál as-sijásija al-kámila, al-džuz' al-thalátha*. Beirút: Hachette Antoine, 2006. Str. 83

A my jsme snad národ, kterým Bůh obdaroval lidstvo?

هل نحن، خير أمةٍ قد أخرجت للناس؟

Básník vyjadřuje, že psaní této básně je výrazně ovlivněno vztekem, který po velké prohře druhého arabsko – izraelského konfliktu cítil.¹⁴⁰ Arabské státy se v roce 1967 nacházely ve výrazně lepší pozici než dnes. Báseň byla tvrdě odsouzena. Sice poukazuje na problémy ve společnosti, ale je i tak kritizována, až to částečně vypadalo, jako by se hlavním problémem v tehdejší společnosti stala právě Qabbáního báseň. Stala se tedy ona sama předmětem kritiky místo toho, aby byla pochopena a vnímána jako útok na to, co se v tehdejší arabském světě odehrávalo. Problém si uvědomovali především mladí lidé a studenti, kteří se stali hlasem Qabbáního. Situace vyvrcholila až k samotnému Arabskému jaru. Proto se mnoho Qabbáního básně staly hymnami Arabského jara v roce 2011.

I přesto, že poslední roky svého života Nizár tráví mimo arabský svět, nepřestává ho kritizovat a věnovat mu svou pozornost. Báseň napsaná v Londýně s názvem *Kdy už vyhlásí smrt Arabů (Matá ju ‘ilmún wafát-ul- ‘Arab)* z roku 1994 kritizuje Araby za jejich selhání a stálou neschopnost nastolit demokracii.

*Již padesát let pozoruji stav Arabů
Pořád hřmí, ale nikdy neprší
Vždy vstupují do válek, ale nikdy je
neopouštějí jako vítězové
Každý den dostávají kulturní poštu,
Avšak neumí ji rozluštit
Již padesát let se snažím namalovat zemi,
které se říká - vzletně - země Arabů
Někdy jsem maloval barvou žil,
Někdy barvou vzteku
A když jsem zakončil kresbu obrázku, bylo
mi huř
Pokud někdy bude oznámeno, že Arabové
zemřeli
Kde budou pohřbeni?
Kdo je bude oplakávat?
Nemají dcery,
Nemají syny,
Není zde smutku
A není zde nikdo, kdo by truchlil*

. أنا منذ خمسين عاماً .. أراقب حال العرب
.. وهم يُرعدون .. ولا يمطرون
وهم يدخلون الحروب .. ولا يخرجون
وهم يعلكون جلود البلاغة علماً .. ولا يهضمون
أنا منذ خمسين عاماً
. أحاول رسم بلاد تسمى – مجازاً – بلاد العرب
رسمت بلون الشرايين حيناً
. وحيناً رسمت بلون الغضب
: وحين انتهى الرسم ، ساءلت نفسي
.. إذا أعلنوا ذات يوم وفاة العرب
ففي أي مقبرة يُدفنون ؟
ومن سوف يبكي عليهم ؟
.. وليس لديهم بنات .. وليس لديهم بنون
.. وليس هنالك حزن
... !! وليس هنالك من يحزنون

¹⁴⁰ QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 331

Po vydání této básně se zejména v Egyptě objevily slovní útoky na básníka. Dokonce Nagíb Mahfúz obvinil Qabbáního z toho, že přehání s kritikou, ale nepřichází s žádnou formou řešení.¹⁴¹ Některé hlasy se však zvedly i na jeho obranu.

Dle mého osobního uvažování je formou řešení pochopit problém a následně jednat tak, aby tento problém zmizel. Básně Qabbáního opakovaně poukazují na stejné problémy - pasivitu Arabů a neschopnost převzít osud do svých rukou, zaostalost vůči západní civilizaci a neschopnost se jí vyrovnat, která vychází z korupce a boje o moc, sexuální represe a mnoho dalšího. Qabbání ale tvrdí, že stanovení problému je již krok k řešení těch samých.

3.4. Elegie

Elegie, které Qabbání napsal hlavně pro svého otce, matku a syna nejsou pro jeho tvorbu až tak významné, stojí však za zmínku. Elegii pro Balqís rozhodně ale nelze nezmínit. Tato velmi těžká a dlouhá báseň ukazuje, že ztráta Balqís byla pro Qabbáního jednou z nejtěžších ran v jeho životě. Báseň pro Balqís je jednak vyjádřením obrovského smutku a depresivních citů a jednak obviněním celého arabského světa ze smrti jeho milované manželky. Vina, která padla na celý arabský svět, dosahuje v této básni vrchol ve srovnání s pouhým kritizováním ve všech ostatních básních. Verše jsou neuspořádané a přeskokování z oplakávání na obviňování je velmi časté. To hovoří o nevyrovnanosti jeho citů a hloubce jeho deprese, tudíž i o bezvýhradné upřímnosti, s níž se v básni vyznává. Tato dojemná báseň nese jednoduchý název *Balqís*:¹⁴²

*Zabili tě, Balqís
Jaký je to arabský národ
Řeknu ti, můj měsíci, o podivných Arabech
Je snad hrdinství arabskou lží?
Nebo jsme hráli falešnou historii?*

.. قتلوك يا بلقيس
أية أمة عربية
سأقول ، يا قمرى ، عن العرب العجائب
فهل البطولة كذبة عربية ؟
أم مثلنا التاريخ كاذب ؟

*Takoví jsme, má Balqís,
Znova se navracíme do doby nevědomosti¹⁴³
A vstupujeme do doby divočiny
A zaostalosti... Hružky... A méněcennosti
A znovu vstupujeme do doby barbarské*

ها نحن .. يا بلقيس
ندخل مرة أخرى لعصر الجاهلية
ها نحن ندخل في التوحش
والتخلف .. والبشاعة .. والوضاعة

¹⁴¹ AŠ-ŠÁDHLÍ, Muhammad. *Sáhíb „al-hawámišu alá daftar-il-naqsati“ yadribu min džadíd. Al-wasat taftahu milafa al-qasída al-latí ahdathat zilzálan fi-l-Qáhira. Hal natlaq-ul-nár ‘alá Nizár Qabbání?* [online] Al-hayat, 1994 [cit. 15.4.2019].

¹⁴² QABBÁNÍ, Nizár. *Al‘amál alš‘iríja al-kámila, al-džuz‘ ar-rábi‘a* Beirút: Hachette Antoine, 2006. Str. 9

¹⁴³ Vztahuje se na dobu džáhilíji – doba nevědomosti – doba předislámské Arábie. Kmenové uspořádání společnosti založeno na množství tradic, do kterých patří zabíjení novorozenech holčiček či krevní msty. Příklad islámu všechny tyto tradice zakazuje.

Kde psaní se stává během
Mezi střepinami.... A střepinami
Kde se vražda motýla na svém poli
Stane kauzou

ندخل مرة أخرى .. غُصُورَ البربرية
حيثُ الكتابةُ رحلةُ
بين السَّطِيَّةِ .. والسَّطِيَّةِ
حيثُ اغتيالُ فراشةٍ في حقلها
صارَ القضيةُ

Dokonce i ptáci utíkají z mého domova
A já nevím z jakého důvodu
I planety, i lodě... a mraky
Sešity a knihy
A všechny krásné věci
Jsou proti Arabům
Zatímco září tvé světelné tělo

حتى الطيورُ تُفرُّ من وطني
و لا أدري السَّبَبُ
حتى الكواكبُ .. والمراكبُ .. والسُّحُبُ
حتى الدفاترُ .. والكُتُبُ
وجميعُ أشياء الجمال
جميعها .. ضدَّ العَرَبِ
لَمَّا تَنَاقَرُ جِسْمُكَ الضَّوئِيُّ

Má Balqís
Jsi má nejkrásnější vlast
Člověk neví, jak má žít v této zemi
Člověk neví, jak má zemřít v této zemi
Stále platím svou krevi
Nejvyšší cenu
Abych potěšil zemi... avšak nebe
Chce, abych zůstal sám
Jako listy v zimě
Rodí se básníci z lůna trápení?

.. يا بلقيس
يا أخلَى وَطَنُ
لا يعرفُ الإنسانُ كيفَ يعيشُ في هذا الوَطَنِ
لا يعرفُ الإنسانُ كيفَ يموتُ في هذا الوَطَنِ
ما زلتُ أدفعُ من دمي
أعلى جَزَاءَ
كي أَسْعِدَ الدُّنْيَا .. ولكنَّ السَّمَاءَ
شاءتْ بأن أبقى وحيداً
مثلَ أوراقِ الشَّتَاءِ
هل يُولَدُ الشُّعْرَاءُ من رَجَمِ الشِّقَاءِ ؟

Je snad báseň bodnutím
Do srdce... Není na ni lék?
Nebo jsem sám, jehož
Oči zkracují historii pláče.

وهل القصيدةُ طَعَنَةٌ
في القلبِ .. ليس لها شِفَاءُ ؟
أم أتني وحدي الذي
عَيْنَاهُ تَخْتَصِرَانِ تَارِيخَ البُكَاءِ ؟
: سَأَقُولُ في التحقيقِ
كيفَ عَزَّ التي ماتتْ بسيفِ أبي لَهَبِ
.. كلُّ اللصوصِ من الخليجِ إلى المحيطِ
يُدْمِرُونَ .. وَيُحْرِقُونَ
ويَهْلِكُونَ .. وَيَزْتَسُونَ
ويَعْتَدُونَ على النساءِ
كما يُريدُ أبو لَهَبِ
كُلُّ الكِلَابِ مُوظَّفُونَ
ويأكلُونَ وَيَسْكُرُونَ
على حسابِ أبي لَهَبِ
لا قَمَحَةٌ في الأرضِ
تَنْبُتُ دونَ رأيِ أبي لَهَبِ
لا طفلٌ يُولَدُ عندنا
إلا وزارَتْ أمُّهُ يوماً
!! فراشَ أبي لَهَبِ

U výslechu řeknu
Jak byla má gazela zabitá mečem Abú Lahaba,
Lahaba,
Všichni zloději od zálivu až k oceánu
Loupí, pálí....
Nechávají se uplácet a třesou
A napadávají ženy,
Tak jak si přeje Abú Lahab
Všichni ti psi
Žerou a opijí se
na účet Abú Lahaba
Není pšenice na této zemi,
která by rostla bez Abú Lahabova souhlasu
Žádné dítě se nenarodí
Aniž by jeho matka
Neprošla denně posteli Abú Lahaba!

Mezi chválou Balqís a smutkem se zde objevuje mnoho veršů, jež obviňují celý arabský svět za Balqísinu násilnou smrt. Je mnoho způsobů, jakým Qabbání Araby obviňuje, ale opakující se zmínky o Abú Lahabovi jsou celkovým shrnutím. Abú Lahab je největší nevěřící a nejhorší zlo v historii Arabů a také jejich největší nepřítel. Verš, který se o něm zmiňuje v Koránu, je považován za zázrak Koránu. Verš se nachází v súře 111 a hovoří o tom, jak zlý je Abú Lahab a jeho žena.¹⁴⁴ Nikdy nepřijme islám a shoří v pekle.¹⁴⁵ Srovnání Qabbáního současnosti s dobou předislámskou, kdy žil Abú Lahab, poukazuje na hrozný stav, v jakém se podle básníka arabská společnost nachází. V očích Qabbáního mu po smrti jeho milované Balqís všichni Arabové splynuli s osobou Abú Lahaba a tak pro něj byla doba, v níž žil, horší než *džáhilija*. V *džáhilji* byl totiž Abú Lahab jeden, dnes ho máme v každém domě. V této době nevzešlo z básníkovy pera mnoho básní. Lze zmínit jen další elegii pro Balqís, a tou je *25 růží ve vlasech Balqís*.

4. Vliv Nizára Qabbáního

Vliv Nizára Qabbáního na arabskou literaturu a také společnost je velmi významný. Byl to spisovatel, který mimo milostnou poezii poprvé píše o kontroverzních tématech, jakými jsou potrat, těhotenství, homosexualita, nemanželské vztahy, pohlavní styk, prostituce, obdiv k nahému ženskému tělu a mnoho dalšího. Tyto prvky se objevují poprvé v moderní poezii. Jeho básně se staly natolik oblíbené díky své melodičnosti a jednoduchému a srozumitelnému, avšak krásnému jazyku a hlavně milostnou tematikou. Dokonce byly jeho verše přezpívány nejlepšími umělci arabského světa. Největším skladatelem na samém začátku 20. století byl Muhammad Abdul Wahab, který komponoval mnoho hudebních děl, mezi kterými jsou i hymny různých arabských států. Wahab s Qabbáním byli přátelé. V době, kdy se seznámili na velvyslancecké misi v Káhiře, chtěl Qabbání poprosit svého přítele o zhudebnění svých básní, ale s ohledem na to, že to bylo na samém začátku jeho kariéry, nenašel k tomu odvalu. Muhammad Abdul Wahab právě komponoval hudbu pro různé zpěváky jako např. Umm Kulthúm, Fajrúz, Nadžat as-Saghíra a také pro největšího arabského zpěváka všech dob, Abd al-Halíma Háfize. Velice známí libanonští hudebníci jako například Madžda ar-Rúmí či

¹⁴⁴ *Korán*. Přeložil Ivan HRBEK. Praha: Československý spisovatel, 2012. Str. 209

¹⁴⁵ IBN HISHĀM, 'Abd al-Malik, Muḥammad IBN ISḤĀQ a Alfred GUILLAUME. *The life of Muhammad: a translation of Ishāq's Sīrat rasūl Allāh*. New York: Oxford University Press, 2001. Str. 161

irácký král hudby, Kázim as-Sáhir si kompozice většinou psali sami. Kázim as-Sáher dokonce s Qabbáním uzavřel smlouvu na zhudebnění určitých básní.

S ohledem na to že Nizár Qabbání psal básně z pohledu ženy, nebylo zvláštní, že právě ženy zpívaly jeho básně, jelikož jejich verše byly určeny k tomu, aby se staly hlasem ženy, kterou patriarchální společnost v arabsko-islámském světě často umlčuje a nedává jí dostatečný prostor se vyjádřit. Qabbáního básně se díky notám dostaly k miliardám srdcí Arabů a přetvářely tak arabskou identitu mladé generace v době, kdy Qabbání žil a psal své básně. A Qabbáního verše žijí mezi lidmi díky písním slavných zpěváků mezi lidmi dodnes.¹⁴⁶

Během třinácti let po jeho smrti se arabská společnost a hlavně politika v arabských státech dostala do nové dimenze. V předvečer arabského jara byl právě Nizár Qabbání a jeho tvorba hlavní inspirací milionů studentů a mládeže v celém arabském světě a hlavně v jeho rodném Damašku. Báseň *Kdy odejdete (Matá satarihlún)*, která oslovovala vůdce arabských států, se stala hymnou arabského jara.¹⁴⁷ Další jeho verše byly tištěny i při demonstracích.

Ulice v západním Damašku a v sousedství čtvrti Abú Rummána byly pojmenovány podle tohoto velkého básníka.¹⁴⁸

V roce 2005 byl též natočen syrský seriál o životě Nizára Qabbáního. Tento seriál se jmenuje *Nizár Qabbání*, čítá 30 dílů a hlavním hercem, který hraje staršího Qabbáního, je Sallúm Haddád a režisérem je Basil al-Chátib.¹⁴⁹ Jeho básně jsou zpívány v různých hudebních dílech a o jeho životě byl natočen dokument, který byl představen širokému publiku.

To vše svědčí o tom, jak významnou osobností je Nizár Qabbání pro arabskou literaturu a pro arabskou společnost obecně a jak silný vliv měl, a to nejen na východní svět, ale také na Západ, kde otevřeně představil problémy světa, odkud pocházel.

¹⁴⁶ ISMAT, Riad: *Artists, writers and the Arab Spring*. New York, NY: Springer Berlin Heidelberg, 2019. Str. 40

¹⁴⁷ MOUBAYED, Sami. *Remembering Nizar Qabbani: Iconic poet and Arab nationalist: Qabbani was an outspoken critic of Arab dictators whose poetry touched the hearts of millions* [online] Gulf News, 2018 [cit. 10.4.2019].

¹⁴⁸ ISMAT, Riad: *Artists, writers and the Arab Spring*. New York, NY: Springer Berlin Heidelberg, 2019. Str. 40

¹⁴⁹ *Masalsal Nizár Qabbání súra lam taktamil li šá'ir al-hubb*, [online] Al-ghad, 2011 [cit. 17.4.2019]

Závěr

Nizár Qabbání je známý jako básník žen a milostné poezie. Mimo milostnou poezii se také dotýká i politických témat. Arabové nebyli schopni udělat syntézu mezi těmito dvěma tématy, pro ně básník milostné poezie totiž nemůže být patriot.¹⁵⁰ Qabbání jako první spojuje tyto dva prvky a tvrdí, že žena je také součástí lásky k státu a že do jeho patriotismu žena patří.¹⁵¹ Je to jeden z prvních básníků, který v moderní době píše o velmi kontroverzních tématech. Přináší na začátku šokující reakci a později i obdiv.

Jeho dětství výrazně ovlivnilo celý jeho život a myšlenky, následně to ovlivnilo i jeho tvorbu. Jeho smýšlení bylo pragmatické a nebál se kritiku ventilovat přímo a otevřeně. Jeho kritika nesla mnoho forem. Jednou z nich je mluvit hlasem ženy.

Nizár Qabbání strávil značnou část svého produktivního vývoje v povolání, které mu umožnilo zblízka nahlédnout do politiky svého státu. Dále mu jeho cestování rozšířilo obzory a umožnilo mu tak vytvořit různé úhly pohledu na problematiku své společnosti, na kterou se nejvíce soustřeďoval. Jeho neslavné příběhy s ženami mu také otevřely různé úhly pohledu k pochopení ženských citů a ženské logiky. Všechny zkušenosti Qabbáního jsou legitimní a jeho psaní se rozhodně opírá o skutečné znalosti o oblastech, o kterých píše. Jeho láska k domovu a jeho pocit, že patří do této společnosti, ho nutí ji kritizovat z toho důvodu, že chce a potřebuje, aby se Arabové vzpamatovali z doby nevědomosti, ve které současně žijí. Začíná přímo u kořene problému, což je obdivuhodné. Lidé jsou zvyklí vždy hledat chybu v druhých.

Snaha o absolutní emancipaci žen na Blízkém východě a ani snaha o zlepšení postavení arabské společnosti v globálním aspektu rozhodně není uzavřeným tématem. Tato snaha a boj arabských žen a mužů je každodenní záležitostí. Dědictvím Nizára Qabbání je osvěta, kterou ve svých básních šířil a prostřednictvím níž poukázal na problémy arabské společnosti, ale řada těchto problémů není vyřešena dodnes. Je tedy jen na jeho „vojácích“, čtenářích a posluchačích, jak s touto osvětou naloží.

¹⁵⁰QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. Str. 266

¹⁵¹Ibid str. 270 - 271

Bibliografie

AL – ‘ADŽLÁNÍ, Šams ad - Dín. *Munír al Adžlání - as Sijásí al mušarrad* [online]. Al-Hiwár al-mutamadin, 2006 [cit. 15.4.2019]. Dostupné na:

<http://www.ahewar.org/debat/show.art.asp?aid=53979&r=0>

AL-‘ADŽLÁNÍ, Šams ad-Dín: *al-Zawdžat-ul-Úlá li šá‘ir Nizár Qabbání lam tastati‘u an tará zawdžuhá fi ‘ujún an-nisá’ 1946 - 1952*. [online] Al-Azmána, 2010 [cit. 15.4.2019]. Dostupné na: http://www.alazmenah.com/?page=show_det&id=4035

AL-FARÚQ, Ímán ‘Amar. *Hiját Nizár, min intihár šaqíqatihi Wisál ‘ilá wafát ibnahu Taufíq – ‘Ajám al huzn wa al-‘alam*. [online] Al-ahrám al-‘arabi, 2016 [cit. 17.4.2019] Dostupné na:

<http://arabi.ahram.org.eg/News/84223.aspx>

Al-hurúf al-badríjá fi hikája as-sadríja hukum labs „As-santián” [online] Al - Hayat, 2011 [cit. 17.4.2019] Dostupné na:

<http://www.alhayat.com/article/217777/%D8%A7%D9%84%D8%AD%D8%B1%D9%88%D9%81-%D8%A7%D9%84%D8%A8%D8%AF%D8%B1%D9%8A%D8%A9-%D9%81%D9%8A-%D8%AD%D9%83%D8%A7%D9%8A%D8%A9-%D8%A7%D9%84%D8%B5%D8%AF%D8%B1%D9%8A%D8%A9%D8%AD%D9%83%D9%85-%D9%84%D8%A8%D8%B3-%D8%A7%D9%84%D8%B3%D9%86%D8%AA%D9%8A%D8%A7%D9%86!>

ALLEN, Roger. *An introduction to Arabic literature*. New York: Cambridge University Press, 2000. ISBN 0521776570.

AL-QAZZAT, Ayad: *Education of Women in the Arab World, Perspectives*. [online] October 1980, Vol. 1., No 7. [cit. 15.4.2019]. Dostupné na:

<https://middleeast.library.cornell.edu/content/education-women-arab-world>

AŠ-ŠÁDHLÍ, Muhammad. *Sáhíb „al-hawámišu alá daftar-il-naqsati“ yadribu min džadíd. Al-wasat taftahu milafa al-qasída al-latí ahdathat zilzálan fi-l-Qáhira. Hal natlaq-ul-nár ‘alá Nizár Qabbání?* [online] Al - Hayat, 1994 [cit. 15.4.2019]. Dostupné na: <http://www.alhayat.com/article/1876097>

AŠ-ŠARÍF, Ahmed Ibrahim. *Fí dhikrá rahílahi, Nizár Qabbání yarthá zaudžatuha wa ibnuha wa á’biha wa Gamál Abdel Násír* [online]. Al-yaum as-sábi‘a 2017 [cit. 15.4.2019]. Dostupné na: <https://www.youm7.com/story/2017/4/30/-في-ذكرى-رحيله-نزار-قباني-يرثي-زوجته-وابنه-3212730/وأبيه-وجمال>

BEATTIE, Andrew. *Cairo: a cultural history*. New York: Oxford University Press, 2005. ISBN 0195178920.

BESHARA, Adel. *The origins of Syrian nationhood: histories, pioneers and identity*. New York: Routledge, 2011. Routledge studies in Middle Eastern history, 10. ISBN 9780415615044.

BOULLATA, Issa J., Kamal ABDEL-MALEK a Wael B. HALLAQ. *Tradition, modernity, and postmodernity in Arabic literature: essays in honor of professor Issa J. Boullata*. Boston: Brill, 2000. ISBN 9004117636.

CUNO, Kenneth M. a Manisha DESAI. *Family, gender, and law in a globalizing Middle East and South Asia*. Syracuse, N.Y.: Syracuse University Press, 2009. ISBN 9780815632351.

DOĞRU, İhsan. Yahya Kemal and Nizar Qabbani: Two Poet-Diplomats in Spain and “Andalus” in their Poems, [online] *CLEaR* Vol. 4, Issue 2. 20-33, 28 Nov 2017, [cit. 17.4.2019] Dostupné na: <https://doi.org/10.1515/clear-2017-0009https://content.sciendo.com/view/journals/clear/4/2/article-p20.xml>

FÁDIL, Džihád: *Kúlít Chúrí wa Nizár Qabbání*. [online]. Ar - Riyad, 2005 [cit. 15.4.2019]. Dostupné na: <http://www.alriyadh.com/113307>

IBN HISHĀM, ‘Abd al-Malik, Muḥammad IBN ISHĀQ a Alfred GUILLAUME. *The life of Muhammad: a translation of Ishāq's Sīrat rasūl Allāh*. New York: Oxford University Press, 2001. ISBN 0196360331

ISMAT, Riad: *Artists, writers and the Arab Spring*. New York, NY: Springer Berlin Heidelberg, 2019. ISBN 9783030026677.

Korán. Přeložil Ivan HRBEK. Praha: Československý spisovatel, 2012. ISBN 978-80-7459-080-1.

Masalsal Nizār Qabbání sūra lam taktamil li šá‘ir al-hubb, [online] Al - ghad, 2011 [cit. 17.4.2019] Dostupné na:

<https://alghad.com/%D9%85%D8%B3%D9%84%D8%B3%D9%84-%D9%86%D8%B2%D8%A7%D8%B1-%D9%82%D8%A8%D8%A7%D9%86%D9%8A-%D8%B5%D9%88%D8%B1%D8%A9-%D9%84%D9%85-%D8%AA%D9%83%D8%AA%D9%85%D9%84-%D9%84%D8%B4%D8%A7%D8%B9%D8%B1-%D8%A7/>

MEISAMI, Julie Scott a Paul STARKEY. *Encyclopedia of Arabic literature*. New York: Routledge, 1998. ISBN 0415068088.

MOADDEL, Mansoor. *Islamic modernism, nationalism, and fundamentalism: episode and discourse*. Chicago: University of Chicago Press, c2005. ISBN 9780226533322.

MOREH, S. “Free Verse "(Al-Shi'r Al-Hurr)" in Modern Arabic Literature: Abū Shādī and His School, 1926-46. [online] *Bulletin of the School of Oriental and African Studies, University of London*, vol. 31, no. 1, 1968, pp. 28–51. [cit. 20.4.2019] *JSTOR*. Dostupné na: www.jstor.org/stable/612002.

MOUBAYED, Sami. *Remembering Nizar Qabbani: Iconic poet and Arab nationalist: Qabbani was an outspoken critic of Arab dictators whose poetry touched the hearts of millions* [online] Gulf News, 2018 [cit. 10.4.2019]. Dostupné na: <https://gulfnews.com/world/mena/remembering-nizar-qabbani-iconic-poet-and-arab-nationalist-1.2213399>

MUHAMMAD, 'Asmá': *Súra nádira li qisati hob Nizár Qabbání wa m'ašúratihí al-'abadija Balqís*. [online] Al-wafd, 2017 [cit. 17.4.2019] Dostupné na:

<https://alwafd.news/%D9%83%D8%A7%D9%86-%D8%B2%D9%85%D8%A7%D9%86/1660840-%D8%B4%D8%A7%D9%87%D8%AF-%D8%B5%D9%88%D8%B1%D8%A9-%D9%86%D8%A7%D8%AF%D8%B1%D8%A9-%D9%84%D9%82%D8%B5%D8%A9-%D8%AD%D8%A8-%D9%86%D8%B2%D8%A7%D8%B1-%D9%82%D8%A8%D8%A7%D9%86%D9%89-%D9%88%D9%85%D8%B9%D8%B4%D9%88%D9%82%D8%AA%D9%87-%D8%A7%D9%84%D8%A3%D8%A8%D8%AF%D9%8A%D8%A9-%D8%A8%D9%84%D9%82%D9%8A%D8%B3>

MYERS, Robert a Nada SAAB. *Modern and contemporary political theater from the Levant: a critical anthology*. Boston: Brill, [2019]. ISBN 978-90-04-38583-2.

OLIVERIUS, Jaroslav, PROCHÁZKOVÁ, Dagmar, ed. *Svět klasické arabské literatury*. Brno: Atlantis, 1995. ISBN 8071081094

OLIVERIUS, Jaroslav. *Moderní literatury arabského Východu: [skripta pro posluchače filozofické fakulty Univerzity Karlovy]*. Praha: Karolinum, 1995. ISBN 80-7184-043-2.

PONIŽILOVÁ, Martina: Syrie, in JEŽOVÁ, Michaela a Helena BURGROVÁ, ed. *Současný Blízký východ: politický, ekonomický a společenský vývoj od druhé světové války do současnosti*. Brno: Barrister & Principal, 2011. ISBN 9788087474457

PŘEBINDA, Petr. *Od Velké Sýrie k malé: složitosti vytváření Sýrie v první polovině 20. století*. Praha: Academia, 2018. ISBN 9788020028648.

QABBANI, Nizar, EL HAGE, George Nicolas. *My story with poetry: An Autobiography*. Scotts Valley, California: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. ISBN 9781548000714

QABBÁNÍ, Nizár. *Al-'amál al-š'iríja al-kámila, al-džuz' al-'Auwal*. Beirút: Hachette Antoine, 2006. ISBN 9786144380352

QABBÁNÍ, Nizár. *Al-‘amál as-sijásija al-kámila, al-džuz’ al-thalátha*. Beirút: Hachette Antoine, 2006. ISBN 9786144380369.

QABBÁNÍ, Nizár. *Al-‘amál alš ‘iríja al-kámila, al-džuz’ ar-rábi ‘a* Beirút: Hachette Antoine, 2006. ISBN 9786144380376

Qisat hobi Nizár Qabbání wa Balqís. [online] Al-Bawába, 2017, [cit. 17.4.2019] Dostupné na:

<https://www.albawaba.com/ar/%D8%B3%D8%A7%D8%AE%D8%B1%D9%88%D9%86/%D9%82%D8%B5%D8%A9-%D8%AD%D8%A8-%D9%86%D8%B2%D8%A7%D8%B1-%D8%A7%D9%84%D9%82%D8%A8%D8%A7%D9%86%D9%8A-%D9%88%D8%A8%D9%84%D9%82%D9%8A%D8%B3-954912>

Safhát madžhúla min hijáti Nizár Qabbání, Hadbá’ Nizár Qabbání. [online] Arab 48, 2009 [cit. 17.4.2019] Dostupné na:

https://www.arab48.com/%D8%AB%D9%82%D8%A7%D9%81%D8%A9-%D9%88%D9%81%D9%86%D9%88%D9%86/%D8%AD%D8%AF%D8%AB/2009/06/05/%D8%B5%D9%81%D8%AD%D8%A7%D8%AA-%D9%85%D8%AC%D9%87%D9%88%D9%84%D8%A9-%D9%85%D9%86-%D8%AD%D9%8A%D8%A7%D8%A9-%D9%86%D8%B2%D8%A7%D8%B1-%D9%82%D8%A8%D8%A7%D9%86%D9%8A--%D9%87%D8%AF%D8%A8%D8%A7%D8%A1-%D9%86%D8%B2%D8%A7%D8%B1-%D9%82%D8%A8%D8%A7%D9%86%D9%8A?fbclid=IwAR1JczI_fCe8Me97TcpSOeBq95gV1l0YHOsczIa61hzKVn-JY0wD8eDv6Hs

SALAMEH, Franck. *The other Middle East: an anthology of modern Levantine literature*. New Haven: Yale University Press, 2017. ISBN 9780300204445

TÁHIR, Aját: *Asmá’ diwáwín Nizár Qabbání*. [online] Al-marsál, 2016 [cit. 17.4.2019] Dostupné na: <https://www.almrsal.com/post/426454>

ZAYDAN, Juzif. *Arab women novelists: the formative years and beyond*. Albany: State University of New York Press, c1995. ISBN 0791421716

Resumé

The aim of this thesis is to acquaint readers with the life and work of one of the most important poets of the 20th century. Nizar Qabbani is one of the first poets of modern poetry to address women's issues and their position, to advocate women's emancipation efforts in the traditional Arab patriarchal societies, to further discuss the political situation of Arab countries and to condemn their underdevelopment, corruption, despotism and inability to establish democracy. This controversial poet uses his enormous talent to fight ignorance.

This work will provide information about the most important events of his biography and then analyze a part of his love and political poetry. The thesis is divided into two main parts, which are the author's biography and his work. In the second part, the thesis provides analysis of individual poems and provides their context and possible meanings. In conclusion, the overall influence of his poetry on the whole Arab world is mentioned and the contribution he made to modern Arab literature is stated. The contribution of his work lies in the possibility of understanding the culture and art of the Arabic and Islamic civilisation that seeks to improve its position in the global aspect and free itself from traditionalist and patriarchal repression. That will possibly and hopefully build bridges of understanding between East and West.